

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából

/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4522/ Oroszlány--Majk-puszta

Krekács tanár úr mesélte 1934 őszén:

Majk-pusztán a remete-telepen van egy romosodó kastély. Itt jártában az udvaron levő, nagy és széles kútba lekukkantott. Az őr mesélte, hogy abban egy barlang is van. Belenézve a vízszint közelében egy boltíves nyílás volt látható, ő látta.

Véleményem:

A Krekács továbbra sem komplett, de azért meg lehetne nézni a kutat, már csak a karsztvízszint /?/ állapota miatt is. A térképen kb. 205 mB.f.-magasságban jelölve van egy kút.

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4150/ Siklósi Rózsa-bánya barlangja

Az 1973 decemberében megnyílt, majd betömedékelt üreg utólagos dokumentálásához és a leletmentett minták leírásához 1982-ben kezdtem hozzá. Azóta évről évre taszajródik a befejezés, így most már leadom úgy, ahogy van. A mintákat a KVI Barlangtani Osztájának adom át a többi anyaggal együtt. Az eddig elkészült leírást, hejszinrajzokat és a Barlangkataszteri törzslapot **MELLÉKELEM.**

A Kőfaragó és Épületszobrászipari Vállalat egyik kőfejtője a Siklós határában levő Rózsa-bánya. 1973 telén a munkálatokkal egy üreget nyitottak meg, aminek vizsgálatára felkértek. Szabó Atillával, a vállalat főgeológusával 1974 január 25.-én bejártuk a barlangot, majd néhány cseppkővet leletmentés címén kihozva a jelentéktelen hasadék-üreg betemetését javasoltuk. Ebben a beszámolóban az akkori emlékeket próbálom felidézni, és egyúttal a minták részletes leírását is közlöm.

A Villányi-hegységben a Csukma-hegy déli oldalában rózsaszínes--húsvörös júra kori mészkövet fejtenek. A viszonylag kis kapacitású üzemegység a kitermelt tömböket vágva, csiszolva adja el az építőiparnak, ahol belső nemes burkolókőnek használják fel.

Az üreg leírása

A bányaudvar szintjéből /kb. 220 m B.f./ kb. 5--6 m mélységig tudtunk lejutni, ahol egy kisebb szűkület után a hasadék elzáródott, alját barnás színű agyag töltötte ki. Az üreg kb. 2-3 m hosszú, de csak 0,5-0,8 m széles volt, egy -- a fejtésre kerülő falon is jól látható -- hasadék kiszélesedése. Oldalfalait és főtétjét dúsan borították a cseppkövek, főleg jól fejlett zászlók és sztalaktitok. Ennek ellenére, a képződmények erős agyagosodása és korrodáltsága miatt nem volt megőrzésre érdemes.

A barlang értékelése

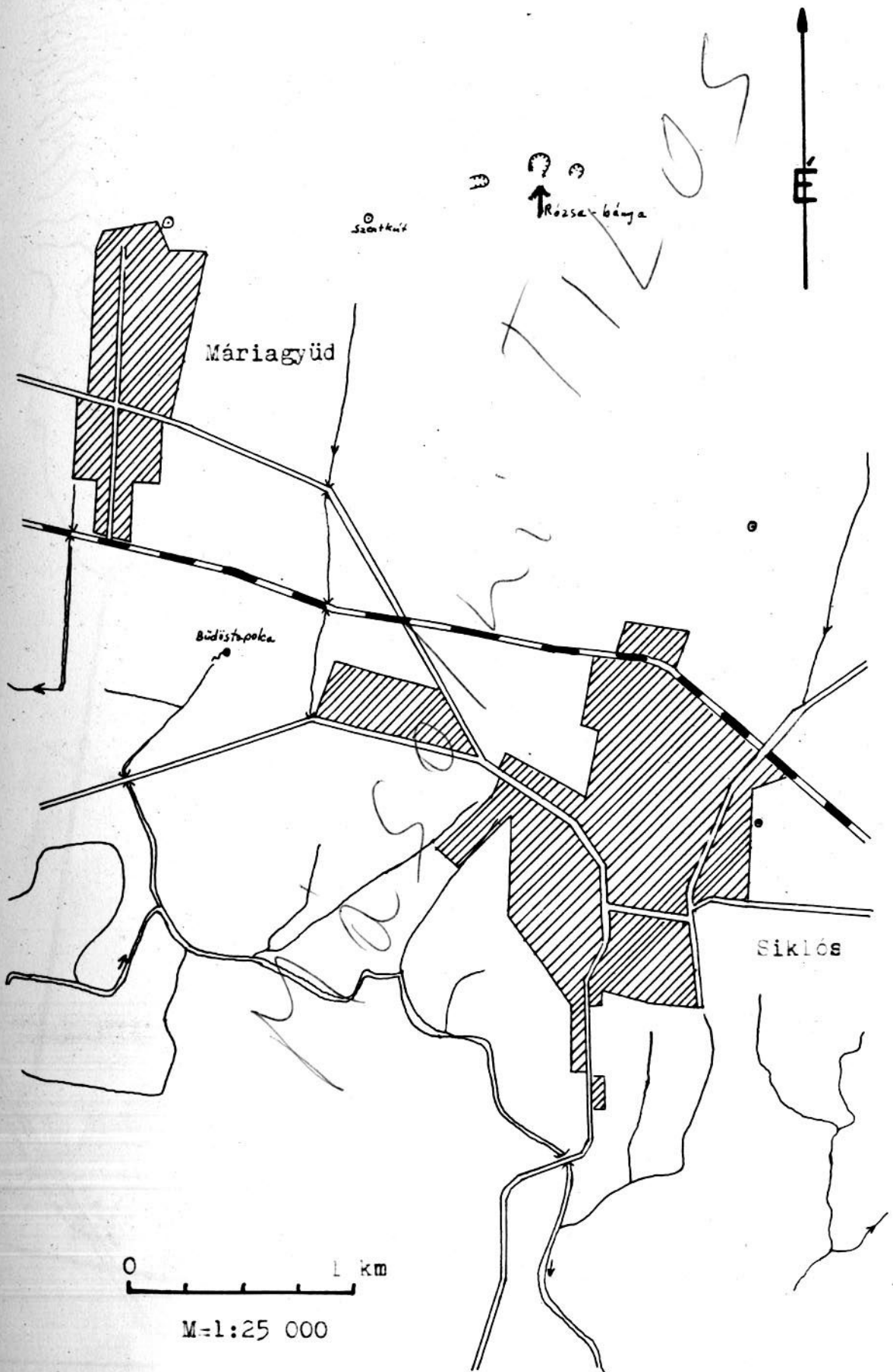
A felnyitott üreg egy hosszú hasadék oldalsó úton /?/ kitágult része volt. Kialakulására utólag nem lehet következtetni, elsősorban azért, mert a bejárás idején genetikai megfigyeléseket még nem tudtam végezni. Valószínűnek tartom, hogy egy újabb hejsszini vizsgálatnál a hasadék jelenleg látható /?/ részének alapján ezt pótolni lehetne.

Feltételezhető, hogy a hasadék még más hejssziken is ember számára járható méretű, így az időnkénti hejsszini szemle indokolt. A fejtés lassú előrehaladása miatt erre évente 1-2 alkalom elég. A bányát üzemeltető vállalat távlati terveiben szerepel a fejtés mélyebb szinten történő továbbfejlesztése egy alacsonyabb szinten levő bányaudvar megnyitásával. Ebben az esetben még nagyobb az esélye, hogy újabb üregek nyíljanak meg.

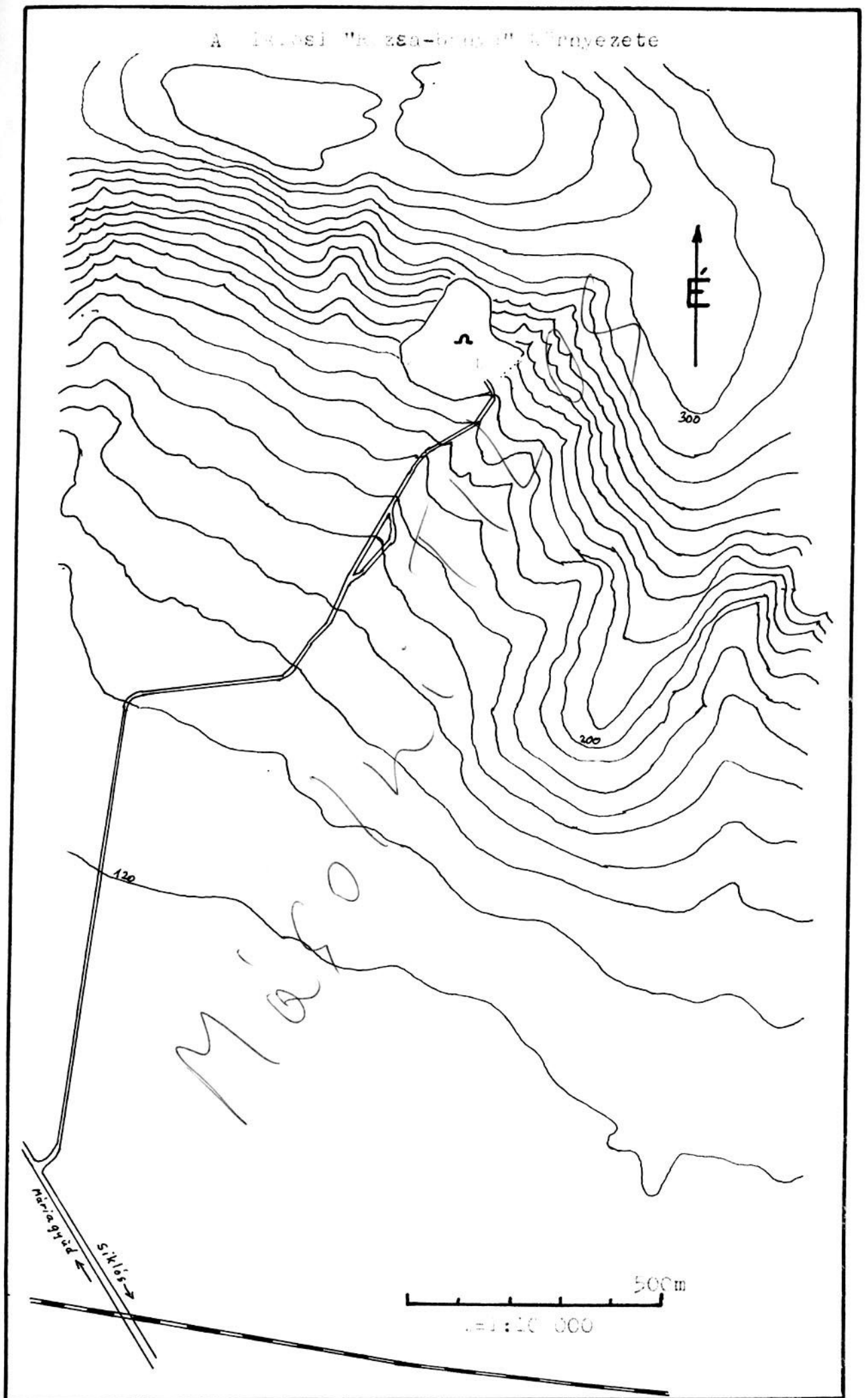
1982 szeptember 6.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

SIKLÓS KÖRNYÉKÉNEK VÉGERAJZA

A. Ismerő "K. zsa-bron" Környezete

A Siklósi Rózsa-bánya barlangjában 1974 január 25.-én
gyűjtött minta

20 cm magas, alul 12 cm átmérőjű, enyhén kúposodó, közel kör keresztmetszetű állócseppkő. Színe barnásszürke, belül is többségében barna. Felülete rendkívül érdes, erősen visszaoldott. 10-15 x 5-6 mm nagyságú, átlag 10mm méj üregek oldódtak a kalcitkristályok közé. Az üregek keresztirányban /a szélesebbik oldalukkal vízszintesen/ fenyőtoboz-szerűen hejezkednek el, és a cseppkő belsője felé lejtnek. Az üregek közti részek / a fenyőtoboz pikkejei/ erősen tagolt, hegyesre mart kristályokból állnak, szélességük 2 mm körüli. Az üregek aljából apró, hegyes kristályok állnak ki. A kalcit-egyedek lapjai fénytelenek.

A cseppkő csúcsi részéről a kiálló kristálycsoportok hiányoznak, itt kalcit hasadási romboéderek alkotják a felületet. A minta alsó oldala szintén romboéder alakban törött le.

A vágási felületen jól látszik a cseppkő gyűrűs felépítése. A belső, 5 cm átmérőjű rész barnásfekete, alig láthatóan színzónás. Egyes foltokban /nem gyűrűsen !/ porózus, 0,2--0,4 mm nagyságú szögletes üregeket tartalmaz. A következő réteg teljesen egynemű, 5-10 mm széles barna sáv, aminek külső széle világosbarnán elválik környezetétől. Ezt 6-8 mm széles, de nagy részen kimaradó világosbarna követi, majd fehér, 1-3 mm széles réteg zárja le. A következő, 8 mm széles réteg az előbbivel azonos részen kimarad, színe barnás árnyalatú szürke, benne gyakran 8-10 mm hosszú tükrök csoportjai ülnek. A kristályok csúcsa hiányzik, ezért feltételezhető, hogy egy régi visszaoldás maradványai.

A következő rétegcsoport 5-8 mm vastag, erősen színzónás, a barna különböző árnyalatait mutatja. Teljes egészében beborítja az alatta levő tüket, azokkal kristálytani kapcsolatot /továbbnövekedést/ nem mutat. Ezek a rétegek már teljes kört alkotnak.

Egy erősen változó vastagságú, vékonyan rétegzett kiválás-csoport után a jelenlegi felszint alkotó, visszaoldott anyag következik. A visszaoldódás ^{az} alsó részein néhol méjlen lenyúlik, a kívülről látható méjedéseknél tovább.

A minta hosszmetseteiben erősen elkülönül a belső, világos színű rész, ami különbözőképpen áttetsző barnás és fehér rétegekből épül fel. Az egyes rétegek 0,5-1,0 mm vastagok. 3-15 mm vastag rétegcsoportokban váltakozik a világos és sötét ré-

tegek túlsúja. Az egykori állócseppkő felső, lapos része 35-40 mm átmérőjű volt, amit nagyjából 10 mm széles lehajló rész vett körül. Az oldalán lehajló rétegek elvákonyodnak, sok ki is marad. Néhol hullámfodor kialakulása látszik. A cseppkőnek ezt a részét erősen jelentkező, 0,4 mm vastag fehér felület zárja le. Az eddig felfelé növekedő cseppkő vastagodni kezdett, erősebben barna rétegek következnek. A jól áttetsző kiválásokban ritkábban és kevésbé élesen jelentkezik a rétegzettség, de egy 7-8 mm távolságban látható élénkbarna sáv ismét végig követhető a metszeten. A további 10-12 mm vastag réteg is kevésbé színzónás, míg az erre települt, erősen rétegzett, 5-8 mm vastag sáv után elérünk a legkülső, visszaoldott zónához. Ez 8-12 mm széles, amiből a külső 3-5 mm vastag részen csak a még megmaradt kalcit-tük vannak.

A felületek csillogása alapján több kalcitkristáj egyede látható. Ezek némejike a cseppkő aljának közepétől kb. 60°-os meredekséggel egészen a felszínig követhető. A többi kristájnál is jól látszik, hogy a színváltozás által megfigyelhető rétegek a kristáj növekedésében semmi változást nem okoztak.

1982 szeptember 3.

Kraus Sándor

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

DANCA-BARLANG

1984 január 28.-án a FTSK barlangkutatóinak meghívására részt vettem egy túrán, aminek célja a barlang főágának végigjárása, mérések és megfigyelések végzése valamint felső járatok keresése volt. A 22 órás /!/ túra nehézségeiről nem érdemes beszélni; elmúlt, kibirtuk. A kisebb megfigyelések önmagukban nem sokat mondanak, majd ha sikerül egy új, fehér embernek való bejáratot alkotni, remélhetőleg folytatnom a munkát.

Egyetlen jelentősebb eredményt értünk el; végigjártunk és poligonméréssel feltérképeztünk egy 170 m-nél hosszabb felső járatot, a TÜNDEK-ÁGat.

A 110-111 mérési pontok között, az Ikrek cseppkőképződményéről nevezetes kerülőjáratról indul omladékos felmászással a járat. A főágba becsatlakozó rövid /néhány méteres/ enyhe lejtésű szakaszon cseppkő-medencék alkotják a járat alját. Mélységük 5-20 cm, a bejárásakor szárazak voltak. Belsejüket gömbösen elhejeződő, néhány mm-es kalcitkristályok borítják. Sajnos, megkerülni nem lehetett őket, mert a járat itt csak gúgolva járható, azok.

Egy omladékos, kürtőszerű szakaszon 4-5 m-t felmászva értünk a tulajdonképpeni felső járatba. Itt már kényelmesen, állva lehetett haladni, jelentkeztek a szép cseppkőkiválások, főleg függőcseppkövek alakjában. Figyelmünket azonban egészen más kötötte le; a "táncparkett".

Elmesélni lehet, de jól leírni, érzékeltetni nem nagyon tudom. Képzeld el egy teljesen szűz cseppkövekkel dúsan teleaggatott, kb. 1-1,5 m széles, legalább 2 m magas fojosót. Ez nem nehéz. De az egész alja csokoládébarna, egybefüggő, repedésmentes agyaggal van borítva. Itt éreztem barlangos életem alatt először, hogy erre nem szabad, kár rálépni. De hát mit lehet csinálni? Igyekeztünk a kiálló köveken, a járat szélén, egymás nyomaiba lépve haladni. Közben a poligonmérést is végeztük, mert szelvényezésre a csoportnál levő egyetlen iróeszköz kevés volt. /Jól előkészített túra volt, valahol a tarisznyák alján volt a tartalék./

Több hejen mértük a vesztett pontok alatt a parketta szintjének mélységét, ami számítás után centiméter pontosággal vízszintes volt. A kis eltérések nyilván mérési hibákból adódnak. A sík agyagfelület több hejen megszakadt a kőzetdarabok, cseppkövek miatt, de utána azonos szinten folytatódott.

Ez a vízszintes sík egészen a teremig tartott, ahol nagyobb mennyiségű omladék után kicsit magasabb szinten ismét megjelent, egészen a közeli végpontig.

A végpont előtt a járat egyre alacsonyabbá vált, úgy tűnt, hogy a talpszint emelkedik a főte közelébe, míg végül cseppkövekkel részben beöltött omladékkal /?/ záródott a fojosó.

A Tündér-ág gazdag és érintetlen cseppkőképződményei különösen dúsan függenek a járat főtéjén és lefojásokkal kérgezik be a falakat. Állócseppkő kevés van, bár a teremben néhány nagyon szép, alacsony, hófehér omladék is van. Ezek kőtömbökön állnak; az agyagparkettás mederben kevés a cseppkő.

A cseppkövek színe elég változatos. Sok a csillogó hófehér kiválás, máshol sárga, barnás árnyalatok vannak. Egyik feltűnően fehér, erősen csillogó lefojásból vörös állócseppkövek bújnak elő. Igazi Tündér-ág!

A járat különlegessége mindenesetre az alját borító, teljesen sík agyagüledék. Ez valószínűleg időszakos áradásokkor az alsó, patakos járatból felemelkedő vízből rakódott le. A hirtelen feljövő víz a lebegtetett agyagot behozza a járatba, de az apadás lassúsága miatt kifelé csak szivárogva távozik, így eróziós medrecskék nem keletkeznek a még puha agyagban. A jelenlévő, nálam jóval több hejen járt túratársaim közül hasonló mederrel még senki sem találkozott.

A poligonvonal ábrázolása után látszik, hogy ez a végpont is erősen megközelíti a Gyökér-kúti-nyelőt, azonban a gazdag kiválások és a különleges aljzat miatt semmi esetre sem szabad itt bejáratot készíteni.

Remélhetőleg sikerül a Szifonon túli szakaszba más hejről bejutni, és akkor ennek a tündérmese szépségű ágnak teljes felmérése, fotózása és szakmai feldolgozása is megtörténhet majd.

Mellékletek: A Danca-bg. alaprajza M=1:2500
A bg. hosszvetületének részlete M=1:1000
A Tündér-ág alaprajza és hosszvetülete
M=1:500

1984 november 16.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

Danca-barlang Tündér-ág (POLIGONMENET)

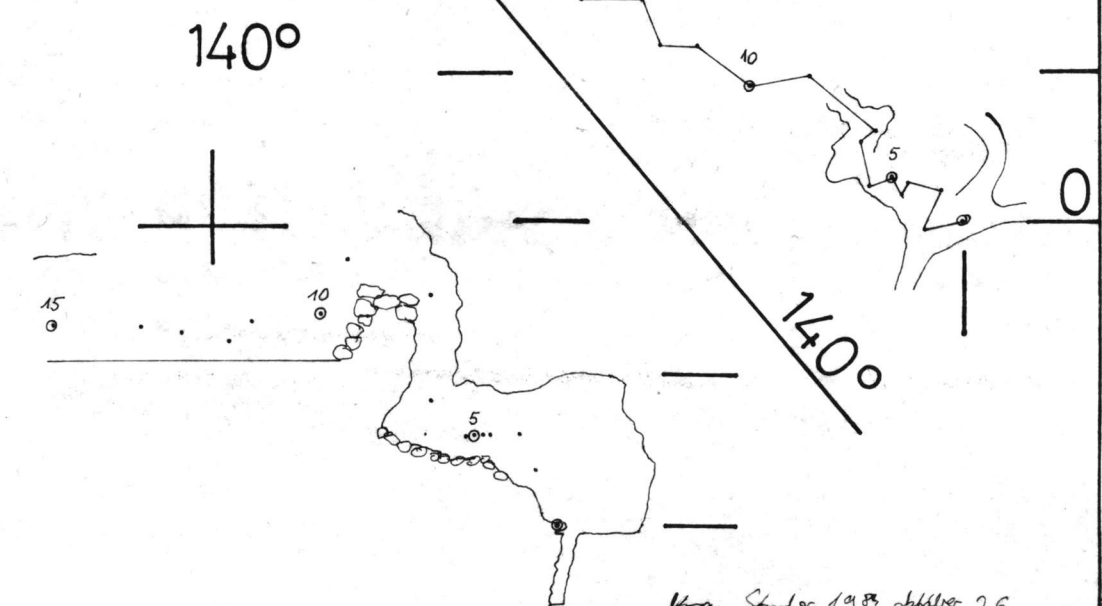
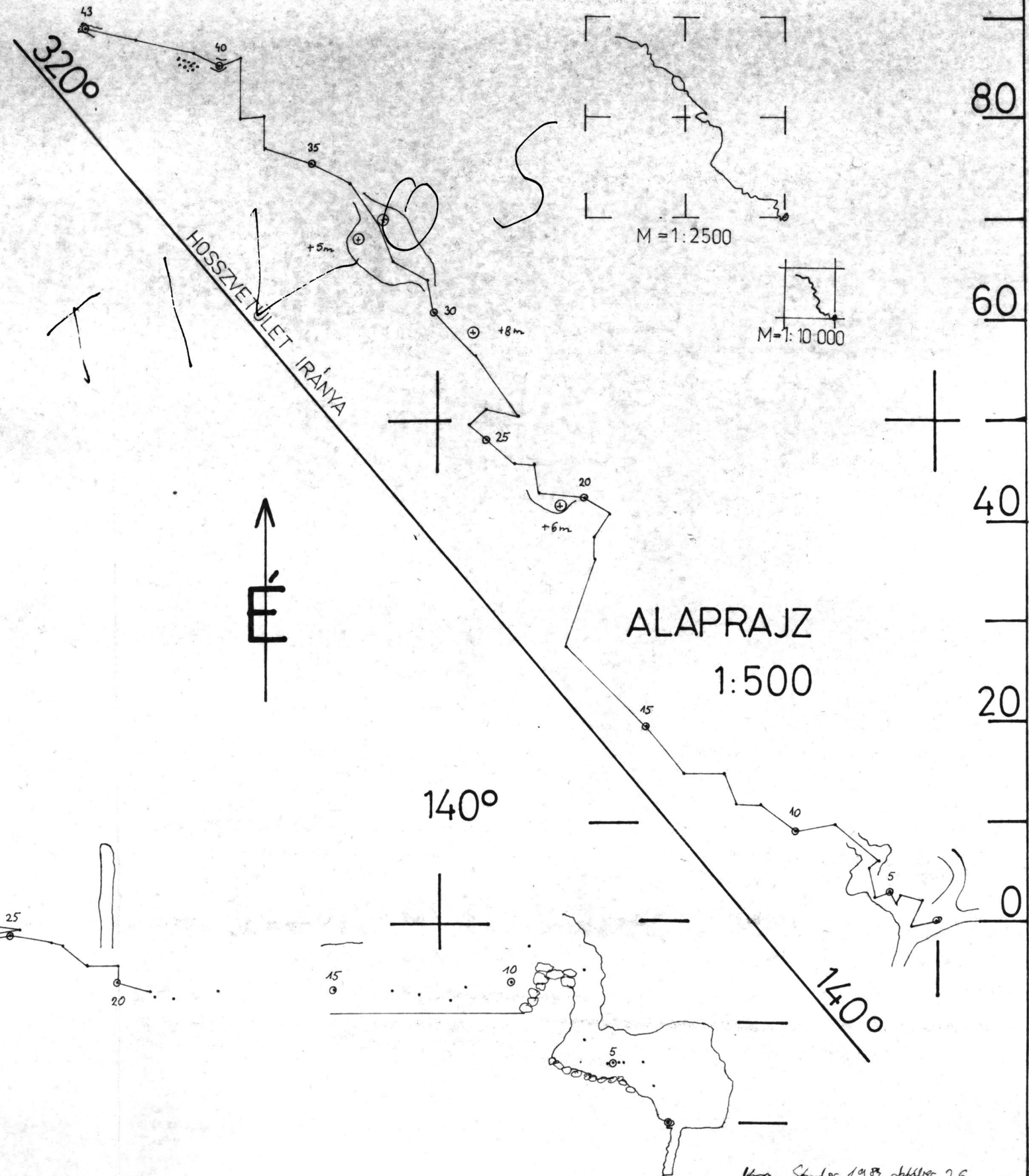
Mérést végezte: Kraus Sándor 1984 január 28. án
a FTSK kutatóinak segítségével

Poligonhossz: 170,7 m
Műszerek: geológus kompasz
Freibergi kukkantós lejtőszögmérő
colstok /2 m-es/

Szerkesztette: Kraus Sándor /1984 okt.25/

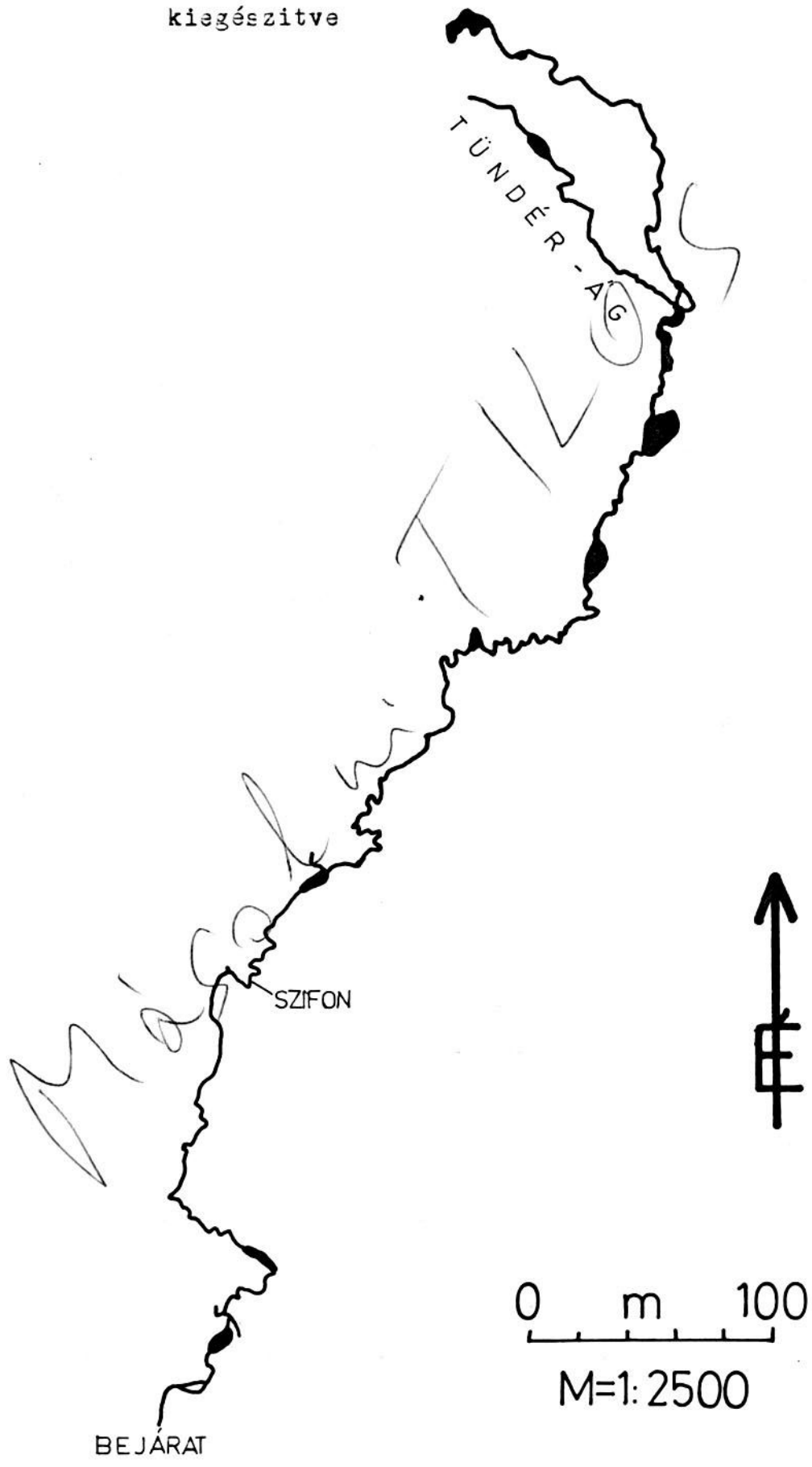
Koordináták /m/ saját	Szunyogh
0 pont x=0,0	+241,5
y=0,0	+155,0
z=0,0	+13,8
43 pont x=+89,3	+330,8
y=-85,3	+69,7
z=+10,5	+24,3

Másolat

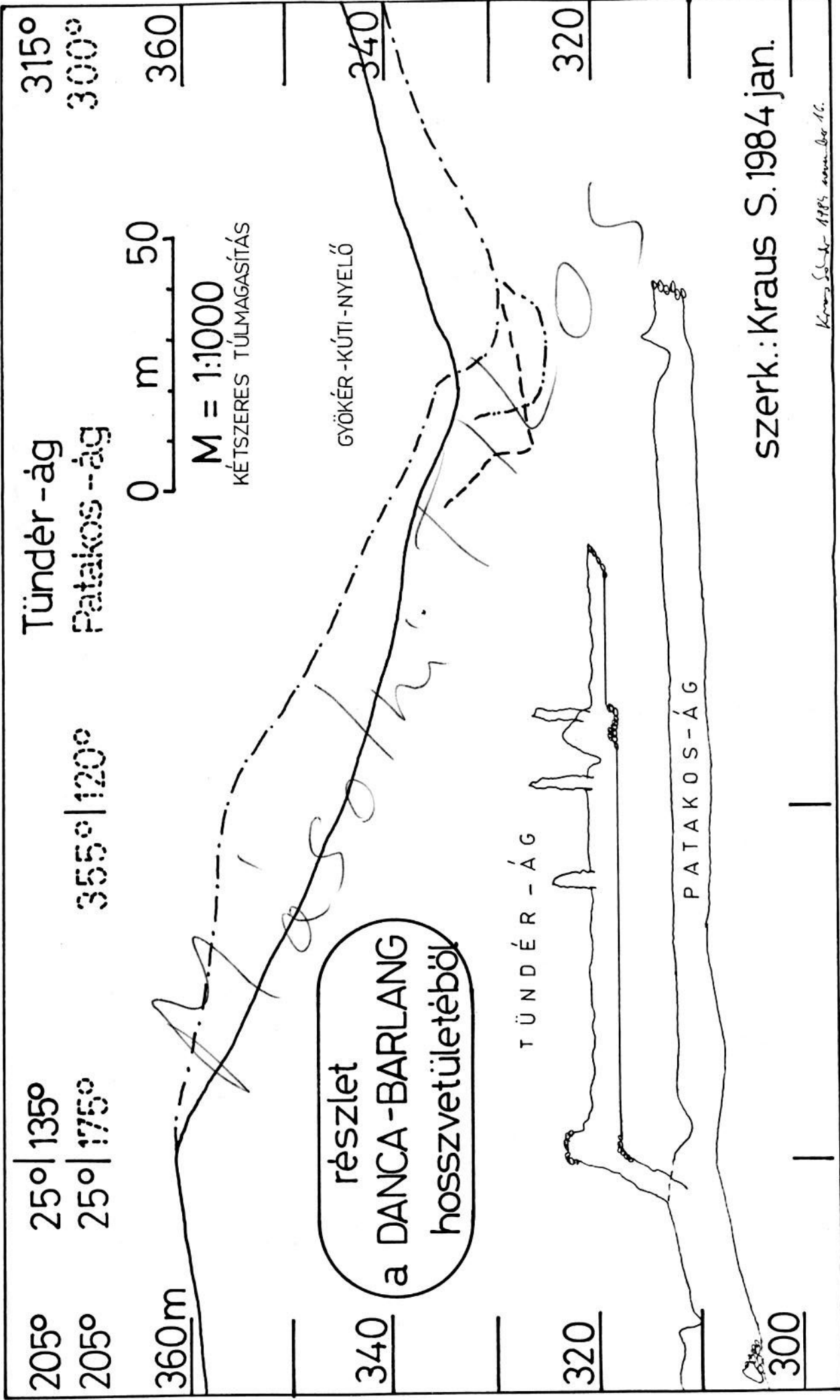

A Danca - barlang „alaprajza”

a FTSK 1933. évi felmérése alapján,
kiegészítve

Kovács 1984 november 16.

szerk.: Kraus S. 1984 jan.

Kraus S. 1984. január 16.

Agyag

Danca-barlang szifonján átkúsza a sáros göncöket mindenestől laktam, majd kihozásuk után a nagyobb darabokat összegyűjtöttem.
1984 január 28./

Izapolási maradék

400,0 g légszáraz anyagból 0,2 mm lukbőségű szitán fentmaradt
0,3 g /18,1 %/ anyag.

Barna színű, homok- és kavicszemcsékből álló anyag. Többsége mm-nél kisebb, de 5-8 mm-es kavicsok is vannak a mintában. /Az ennél nagyobb, 10-20 mm-es példányokat már izapolás előtt kiszedtem./ Anyaguk sárgásbarna kvarcit és barnásfekete limonit, amihez még gyakran lilásvörös /agyag-/szemcsék is társulnak. A limonit-
zemcsék jól koptatottak, gyakran fényes felületűek. A kvarcit-
zemcsék között nagyon sok az éles, sarkos példány, néhányukon a tanorfi eredetet bizonyító csillámos részek is jól megfigyelhetők.

Ösmaradványt nem leltem a mintában.

Az anyagot megőrzésre illetve további feldolgozásra a FTSK Barlangkutató Csoportjának /Vidics Zoltánné kezébe/ adtam.

1984 február 23.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

5430/ Vidics-barlang

A VID.-2. számú minta 5maradványait 1984 július 31.-én
Kordos László /MÁFI/ meghatározta:

bodza mag

béka csontja

rágcsáló csontja

Összeességében holocén anyag. A minta leírását a FTSK előző
évi jelentésében már leadtam.

5430/4 Szabadság-barlang

Kiegészítések a barlangkataszteri törzslaphoz

2. 5430/4

4. Leolvasott EOY

x: 346 820 y: 762 780 z: kb. 325 m B.f.

7. Égerszög

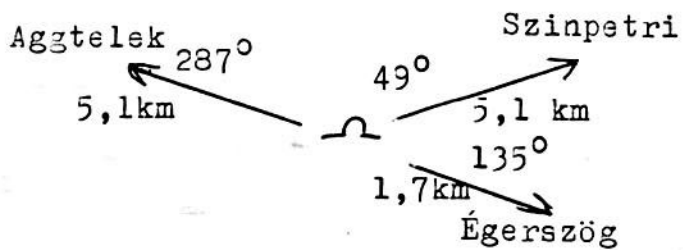
16: kanellura hejett: kanál-nyom szerü beméjedés /-hullám-fodrok/

17. behordott: iszap, agyag

18. Jó levegőjü, de a Kuszodában könnyen elhasználódik a levegő

31. barlangjárás

21.

A Hosszú-hegyi-zsomboj /Filis-hg./ meddőhányójáról
gyűjtötte Szenthe István 1934 június 10.-én

8 cm hosszú, 2,5--3 cm átmérőjű, lefelé szélesedő példány. Világosbarna, színű, több hejen rácementálódott barna agyagos törmelékdarabkák látszanak. A törmelék anyaga között közép- és durvaszemcsés /0,2-0,3 mm \varnothing / homokszemcsék is bőven előfordulnak. Színük fehér, sárgásfehér és fekete. A borsók közötti méjedéseket egykor teljes egészében kitöltő anyag egyes részein mésszel átítatódott, illetve fölötte mészkiválás történt. Ahol a cementálódás nem volt teljes, ott kimosás után a kitisztuló üreg felső részein jól látszik az egykori kitöltés peremének vonala. Ebből arra lehet következtetni, hogy a borsók kialakulása után egy felszíni anyaggal történt teljes elborítás, beiszapolás után újból letisztult a minta, csak a zártabb méjedésekben maradt meg a kitöltés. Ezt a későbbiek során részben átítatta, részben vékonyan beborította a mészanyag.

A mintát borító borsókövek elhejezkedése nem egyenletes; egyik oldalon nem nőttek. Ez a rész a teljes felszínnek 1/4--1/3 része. Valószínűleg fal közelében lógott, így ezen az oldalon az anyagutánpótlásra kis lehetőség volt.

A keresztben elvágott minta felületein jól látható annak szerkezete. Legbelül egy 5,5 mm átmérőjű, kórszelvényű részen áttetsző kalcit van, ami teljesen kitölti a függőcseppkő központi csövét. A kiszélesedő alsó részen ez a kitöltés sok kristálygöcből indul, míg fent csak 2-3 kristály van.

A kitöltött központi cső körül barna színű, különbözőképpen áttetsző illetve átlátszatlan, 0,1--1,0 mm széles rétegekben vált ki a kalcit. Ez a cseppkőkéreg nem egyenletes vastagságú; a "fal felőli" oldalon 2-4 mm széles, míg a szemben levő részen 6 mm vastag. Az egyes rétegek szélessége egyenletes, de a "fal felőli" oldalon több gyűrű gyors vékonyodás után kimerad. /Kiválás csak a belső, szellőzöttebb oldalon volt./ A sugarasan álló kalcitkristályok a vastagabb, sötétebb áttetsző rétegekben indulnak, majd az általában csoportosan következő vékony, világos rétegecskében végződnek. Van, ahol a külső, fehér réteg sündisznóra öntött tefőltre hasonlít.

A cseppkő rétegei fölött azonos barna színnel, de erősen változó vastagságú rétegekkel következik a borsó kiválás. Egyik borsó lábánál, a következő rétegekkel befedve agyagos üledék van. A borsók magassága a cseppkő fölött 6-8 mm. Az 1-3 mm széles induló kiemelkedést körülötte a borsók 5-7 mm szélesre hiznak. A köztük levő, néhol majdnem teljesen körülzárt részen apró, vékony tükrisztályok fejlődtek, majd többnyire kevés agyag is bejutott.

1984 június 19.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

Másolva

4772/

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4772/ Sojmár--Remete-hegy--Kálvária-dombi kőfejtő

A SZIKKTI II. csoport meghívására megnéztem a kőfejtőben általuk bontott két kis barlangot. A nagyobbik igéretes, szép hévizes képződményekkel borított falu luk, huzattal. Néhány kitöltésmintát gyűjtöttem, amikről rövidített leírást készítettem.

Mindkét barlang kataszteri törzslapját kitöltöttem és a KVI Barlangtani Osztájának átadtam.

November végén a kutatóknak sikerült bejutni a "nagy" barlangba, de a bejárat szűkös mérete miatt én csak /esetleg/ jövőre tudom megnézni a képződményekkel dúsan borított barlangot.

/1984 dec.4/

4772/

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4772/ Rácskai-barlang

A Vörös Meteor barlangászai által készített térképet /engedéjjel/ lemásoltam és megkezdtem a barlangból régebben gyűjtött minták leírását. Idén 4 anyag leírása készült el, ezeket MELLÉKELEM. Ennek a kisméretű, de hévizes kiválásokkal dúsan borított üregnek nagy jelentősége van a budai barlangok kiválásainak megérthetőségében; részletes vizsgálatát tervbe vettem.

a Rácskai-barlangból 1979 március 11.-én gyűjtött minták

Az 5 minta közül 2 vastosabb, 4×5 cm széles, 6 cm magas /a/, a másik karcsú, 2×2 illetve $2,5 \times 3$ cm széles, 7 és 9 cm magas /b/, míg az utolsó 2 karcsú oszlopocskára össze van növe /c/.

A minták sárgásbarna színűek, de a friss törésű részeken látható, hogy ez csak felszíni festődés; valószínűleg a borsók között néhol még fellelhető agyagtól származik. Az oszlopokat alkotó /3- / 5-7 /-9/ mm átmérőjű borsók az elméleti tengelytől kifelé állnak, enyhén /kb. $10-15^\circ$ -kal/ felfelé. Méretük eléggé változó, de a hosszabbak nagyobbak, mint a tengelyhez közelebb levő belseők.

A /b/ oszlopok borsókövei erősen irányított elhejzésekűek, egymással párhuzamosan állva egyik irányba fejlődtek erősebben /6-7 mm \emptyset /, míg a másik oldalukon csak 2 mm-es borsócskák fejlődtek. /Oka a vízáramlás?/

A /c/ példány borsói is irányítotttságot mutatnak, de itt a megnyúlt, nagyobb borsók között soknak hegyes, romboéder alakú a csúcsa.

Egyik /a/ minta felső részén, az apróbb borsókból álló "hátsó" oldalon kisméretű, vékony kalcitlamezkék ültek a borsókra, majd a további kiválás felülről egyenletes réteggel beborította őket. Ugyanennek a példánynak törési felületén látható, hogy a borsók belseje fehér színű, sugarasan rostozott kristályokból áll, amire hézaggal települnek az áttetsző, sötétebb színű, szürkés rétegek. Ezek 0,8--0,4 mm vastagok, egymástól agyagréteggel /?/ elválasztottak. A sugarasan álló kristályok minden rétegben újra indulnak, de a rétegen belüli színzónákon változatlanul áthatolnak.

A mintákon elég gyakori a feltételezett vízszintes irányban lapított borsók előfordulása. Az így kialakuló formák általában vastagságuknál kétszer szélesebbek, hosszúságuk megegyezik a kerek kinövésekével.

1984 június 18.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

a Rácskai-barlangból 1979 március 11.-én gyűjtve

Szürkésbarna színű, rácementálódott agyaggal részben beborított két oszlop. 5x5 cm szélesek, magasságuk 11 /a/ és 6 /b/ cm. A rövidebb példány felső része letörött /régén/, míg a másik épnek látszik; fokozatosan keskenyedik.

A borsók 6-10 mm átmérőjűek, de az /a/ példányon néhány 18-20 mm-es is előfordul. Kissé felfelé állnak, sok közöttük enyhén lapított a feltételezett vízszintessel párhuzamosan. Ennek mértéke legfeljebb 3:4. Irányítottság alig látható, bár a nagyon nagy borsók egy oldalon vannak. A borsók közti agyagos törmelék színe alul /?/ sárgásbarna, míg a másik oldalon /felül?/ barnásszürke.

Az oszlop tengelyére merőlegesen /vízszintesen/ elvágott felületeken jól megfigyelhető, hogy a borsókövek egyik irányban erősebben növekedtek, de ez kívülről a borsók alakjáról és méretéről nem látható /b minta/.

Mindkét példányon látszik egy belső, barna színű kiválási sáv. Az elszíneződést valószínűleg agyag okozza, megfestve egy 1-1,5 mm széles, több rétegecskéből álló sávot. Kívül, nem túl messze lukacsos a kiválás, majd újra tömörre válik. Visszaoldott réteg nem látszik.

Az /a/ minta anyaga szürkés színű, jól áttetsző, csak néhol tartalmaz áttetszetlen, fehér rétegdarabokat, míg a másikban az áttetsző réteg a ritka. A legkülső réteg mindkét példányon 0,5-1 /-2/ mm vastag, egyenletesen barna színű. Ezen kívül hejzkeedik el a kissé cementálódott, barna színű agyagból és kristálymorzsából álló törmelékbevonat.

1984 június 18.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

a Rácskai-barlangból 1979 március 11.-én gyűjtve

5x5x10 cm nagyságú oszlop, aminek aljához egy 6x6 cm területű aljzat-darab csatlakozik.

A minta felszínén levő borsók 5-8 mm átmérőjűek, 10-20 mm hosszúak, enyhén felfelé, sugarasan állnak kifelé az oszlop középvonalától. A belsőbb szinten megájt fejlődésű borsók 3/-5/ mm átmérőjűek, világosabb sárga színűek. A többi színe barnás sötétsárga, legfelül és egyik oldal külső részén barna. A felületre illetve annak mélyedéseibe apró, átlagosan 1 mm-es törmelék szemcsék és agyag nőtt hozzá. Ez az oszlop tetejét teljesen beborítja, a borsókat félig eltemetve.

Az oszlop alján látható, hogy a borsók egy kis felületről távolodva, bokorszerűen kezdtek növekedni. A növekvő borsók az oszlop közepén kisebb üregeket zártak közre, ahova oldott anyag sokkal kevesebb juthatott. Ebbe a központi üregsorba néhány apró, vékony kalcitlemezke is behullott.

Az oszlop alsó részénél valószínűleg az üreg alját borító kiválás-kéreg darabja van. Ez 6x6 cm területű, 2-3 cm vastag. Az oszlop mellett közvetlenül egy másik kis kezdemény áll, ez 4 cm magas, teteje kissé kiemelkedik a kéreg szintjéből.

Az aljzat-darab felszínét 2-3 mm-es borsók borítják, de nem összefüggően. Köztük, illetve rajtuk törmelékdarabok és agyag szemcsék vannak teljesen odanőve. Oldalról látszik, hogy a felszíni kiválás alatt összehalmozódott vékony, apró kalcitlemezek fekszenek, köztük egy 5 mm-es borsókó-kiválási szinttel. Ezekben a borsókban visszaoldás-gyanús rétegecskék is megfigyelhetők.

1984 június 7.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

A Rácskai-barlangból 1973 augusztus 5.-én gyűjtött minták.

3 darab, méretük: a/ 15x7x7 cm, b/ 9x4x4 cm és c/ 6x4x3 cm.
 a/ A felfelé kissé keskenyedő oszlop, színe világosbarna, okkersárga. Felszínét 5-8-10 mm átmérőjű borsókővek alkotják. A különböző méretű borsók eloszlása nem egyenletes. Egyik oldalon nagyobb példányok vannak, köztük néhány kisebbel. A köztük levő nyereg nem túl mély, a borsókra simuló. Az egyes példányok nem emelkednek ki egy egységes befoglaló felületből. A szín itt sárgásabb világosbarna. A másik oldal sokkal tagoltabb. A kisebb borsók által kialakított felületből 10-15 mm-re kiemelkedő egyedek nagyobbra hiztak. A felület szürkésbarna. Az oszlop alján a borsók átlagosan nagyobbak /10-15 mm/, mint az oszlop felső részén /6-10 mm/.

Az oszlop eredeti hejéről már a "vizes" barlangi időkben letörött, eldőlt. A törési felület kissé visszaoldódott és beagyagozódott. A fekvő oszlopra törmelékdarabkák kerültek, amik a borsók közti mélyedésekben összementálódtak. Ugyanitt kevés barna agyag is megmaradt. Az oszlopot hosszában elvágva láthatóvá lett belső felépítése. Egy központi üreg körül, enyhén felfelé álló hejzetben borsókővek nőttek. A keletkezés sebessége iránytól függött /anyagutánpótlódás, áramlási irány?/, ezért az oszlop aszimmetrikus felépítésű lett. A kívül apróbb borsókból álló oldalon 15-25 mm hosszúak a borsó-hengerek, míg a másik felén, ahol kívül nagy borsók látszanak, 30-40 mm a kiválás szélessége.

A központi üreget és a borsók közti kisebb lukakat vöröses-sárga agyag és törmelékzsemcsék töltötték ki, ez azonban a kívül látható rácementálódott darabkák alapján utólagos beiszapolódás lehet. Az üregek felületét kb 0,1 mm-es, fentnőtt kalcitkristályok borítják.

A borsó-hengerek szerkezete jól megfigyelhető. Hosszuk 10-30 /-35/ mm, szélességük egyenletesebb; 6-7 mm, illetve a külső részen meghízhat 10-16 mm-re is. A központi üreg 10-20 mm átmérőjű, a borsók alsó, keskeny nyakát jól lehet látni. 3 mm átmérőjű nyakkal indulnak, ami 5-8 mm után már eléri a normális vastagságot. Látható, hogy a kiválások egymás alsó egyenetlenségeiről indulnak, a nyakak mindenütt egy másik borsó alsó részéről erednek. Néhányuk elhalt /nem fejlődött tovább/ illetve a belső üreg felé növekedve kezdeti vastagságát

megtartotta. Ezek 1-1,5 mm átmérőjű, 8-12 mm hosszú kukacok lettek.

A jó hejzetben levő borsó-kezdemények rétegesen tovább növekedtek. Alsó, 6-15 mm ~~magas~~ részük barnásfehér, átlátszó. Ebben néhol 0,1-0,2 mm széles, fehér, átlátszatlan rétegek vannak. Erre a sorozatra 5-8 mm szélesen fehér, átlátszatlan kiválás következik, aminek felső harmadában több egyeden 2-4 mm szélességű üreges, rücskös felületű, kitöredezett rétegcsoport látható. Egy alatta levő, barna rétegecskét követve úgy látszik, hogy ez a töredezett, laza kiválás időben /rétegben/ egyszerre keletkezett. Érdekessége, hogy a "vastagabb oldalon" található, a lassúbb növekedésű /vékony/ oldalon hiányzik, illetve csak egészen apró pöttyök alakjában lehet felfedezni.

A fehér rétegcsoport után ismét egy áttetsző, sötétbarna kiválási zóna következik. Ennek vastagsága a keskeny oldalon 1 mm alatt marad, míg a vastag felén 5 mm-t ér el. Ezután 3 illetve 6-8 mm széles sávban barna és fehér rétegek sűrű váltakozása következik, amit a felszín 2-3 mm vastag, sárgásbarna rétege zár le.

Több hejen látható a sugarasan elhejezkedő, 0,1-0,3 /?/mm széles kalcitkristájok törési felülete. Itt megállapítható, hogy a barna /áttetsző/ zónákban a kisebb szín-rétegeken a kristájok változatlanul átnőnek. A fehér sávokban a kristájakat kézi nagyítóval nem látni.

b/ c/ A két mintán is feltűnő a borsók oldal szerinti méretkülönbsége. A kisebbek 3-5 mm átmérőjűek, míg a nagyok 10 mm-esek.

Az oszlopok külső felülete sárgásbarna színű, néhol apró, rátapadt szemcsékkel borított; a nagyobb méjedésekben barnás-sárga agyag ül.

b/ Hosszában elvágva az oszlopot, egy központi üreg sor látszik, aminek felületét borsárga színű, 1-3 mm vastag, fennőtt hegyekben végződő kalcitkristáj-kéreg borítja.

A minta egy 3 cm átmérőjű nyakon ült, ami fölött 3x7 cm szélesre növekedett. Ezt a kiszélesedést két önálló borsó-csoport alkotja, míg egy harmadik a talp-rész fölött felnyúlva oszloppá növekedett. A széles rész magassága 4 cm,

mig az oszlop 5 cm-rel feljebb emelkedik.

A kezdő borsókő-csoport szürkésen áttetsző és fehér részekből áll, utóbbiak kitöredező mikro-rétegzettségűek, az áttetsző-átlátszó részek sugarasan álló kristájokból állnak. Ezt a csoportot átlagosan 1 cm vastagon kalcitlemez-törmelék borította be, kitöltve a borsók közti üregeket is. A lemezek nem vastagodtak meg, 0,2 mm-es méretük az eredeti kristájsorból áll. Az így kialakult ferde felszint 0,8 mm vastag, fehér színű kiválás borította be. Ez nem összefüggő réteg. Ahol nagyobb borsó állt, azt a kalcitlemezek körülvették, a kiemelkedő csúcs-rész új borsókő-csoport kiindulópontjává vált. A borító réteg fölött barna vonal van, szélein illetve felületén visszaoldás látszik.

A visszaoldott felszín fölött szürkés, áttetsző kiválás folytatódik. A minta alsó, széles részét két borsó-csoport alkotja, ezek fehér és főleg szürkés, áttetsző rétegek váltakozásából épülnek fel. A fehér rétegek egyikében apró pórusok sora látszik. Kívül 0,5 mm vastag rétegekben barna agyaglerakódás és áttetsző kalcitkiválás váltakozik 3-4 mm vastagságban. Az utolsó fehér réteg, ami ezt a váltakozást megelőzi, erősen egyenetlen, töredékes, visszaoldott.

Az oszlop borsóiban is a fehér és barnás áttetsző rétegcsoportok váltakoznak, legkivül 3 mm legnagyobb vastagságú, sötét, áttetsző réteggel. Ennek külső felületén is megjelenik az agyagos kiválás, de itt vékonyabb; kevesebb rétegből áll. A sötét és az agyagos rétegek vastagsága a minta két oldalán erősen különböző, a simábbik /fejletlen/ oldalon csak 1-2 mm szélesek, ellenben a másik /erősen tagolt/ oldalon 5-8 mm-re is meghízta.

c/ A legkisebb minta belsejében csak borsókövek vannak, de ezek rendszerint elhejezhetnek, ezt kívülről összefüggően beburkolja a kiválás. A borsók közti egykori üreg teljesen kitöltődött. A borsók felszínén barna /agyag-/csik van, amire elég egyenletes vastagságú, 1-2 mm széles szürke, áttetsző kiválás települ. Ez már kitölti az üregeket, külső felszíne hullámos vonalat alkot. A további fehér és barnás rétegek ezt a formát követik.

A mintát egyik részén kívülről rátapadó, 0,5-1,0 mm vastagra nőtt kalcitlemez-darabkák borítják.

1984 június 5.

Kraus Sándor
Kraus Sándor

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4763/ Köd-barlang / = Füstös-barlang/

Krekács tanár úr mesélte 1934 őszén.

A Kiscelli-kastély melletti Köd-barlang-/vagy Füstös-barlang/-ban az ellenforradalom /1956/ során gáz-gránátokkal belenyúvasztottak az oroszok egy csomó felkelőt, majd a bejáratot lebetonozták. Ő ezt még gyerekkorában kibontotta barátaival, sok lőszer, fegyvert szedtek és robbantottak fel /azóta ijen légnymott a tanár úr/.

Ez a barlang a sárkányos múzeumkapu előtti vizcsap alatt a rézsűben van. A diákjaival nemrégiben kibontották a hejet, meg is lett a körben lebetonozott bejárat, de ekkor jött egy fegyveres pasas, és bekisérte őket a kastélyban levő űrségre. Hosszas igazoltatás, miegyéb. A kastély udvarán egy negyátmérőjű kút van, ledeszkázott tetővel, ami hasonlít az általa Majk-pusztán látotthoz, abban is barlang van.

Kb. fél év múlva járt itt a kastély mellett újra, ekkor már az általuk kibontott részre cementes-betonos sítet öntöttek néhány teherautónyit, így ez a rész teljesen zárt és felismerhetetlen lett.

A barlangról azt mesélte, hogy mikor még a fegyverekért bejártak, az aszalódott hullákon kívül falazott és bővített, néhol eredeti állapotú üregfalat látott, kb. 70 m hosszúságban.

Véleményem

A Krekács egy ütődött pasas, ettől függetlenül földtanilag a Kiscelli Agyag és a rá települő forrásmészke határán vízvezető, néhol tágas járat lehet és szokott is lenni /Vár-hegyi üregek vizsgálata/. A kastély több évszázados léte is reálissá teszi egy méjben levő kijárat vagy pincerendszer meglétét.

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

-7-

4763/ Rozmaring-barlang

Térképezése 1983 decemberében történt, a FTSK tavaji
jelentésében már leadtuk.

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4763/ Erdőhát úti-barlang

A Mátyás-hegy triász kőzeteinek gyűjtéséhez kapcsolódva érdekelt a hegytetőn levő barlang. Itt közzettani megfigyeléseket végeztem, majd feltérképeztem a lukat is. A 6 munkaóra alatt 11 vízszintes szelvényt vettem fel, és az egész barlangról É-ÉD irányú szelvényt készítettem 1:100 méretarányban. A térképet MELLEKLESEM, hasonlóan a kőzetek leírását tartalmazó MÁTY.36. minta szövegéhez. A kitöltött kataszteri törzslapot már átadtam a KVI Barlangtani Osztájának.

Erdőhát úti-barlang

MÁTY. 36.

1984 november 24.-én a bejárat fölötti sziklákról
gyűjtött kőzetminták /3 darab/

Szürke, erősen töredezett kőzet. A felszíni kipreparálódásokban 1-5 mm-es tüzkőszilánkok látszanak. A hejszinen ijen törmelékkel együtt 5-10 cm-es tüzkőgumók is vannak a kőzetben. A törési felületeken jól látszik, hogy szürke, sarkos kőzetdarabok és az apró tüzkőszilánkok együtt halmozódtak fel, rendezetlenül. Az 5-10 mm-es kőzetdarabok sósav hatására nem pezsegnek /dolomit/, de a körülöttük levő cementálóanyag sok hejen pezseg /azaz kalcit/.

Más darab mállott felülete cukorszövetűnek látszik, itt sósav hatására lassan apró, de sűrűn álló buborékok keletkeznek /meszes dolomit/. A tüzkőszemcsék itt is erek mentén hejezkednek el. A harmadik darabon a tüzkőszemcsés rész erősen pezseg a sósav hatására. Itt nyilván sok kalcitból áll a kötőanyag.

Értékelés

A kiálló sziklákon és a begyűjtött mintákon megfigyelhető jegyek alapján /triász/ tüzköves dolomitból származó törmelék összementálódásával jött létre a kőzet. Mivel eocén kori ősmaradványokat nem sikerült megfigyelni a kipreparálódott felületeken sem, feltételezhető, hogy ez nem az eocén alapkonglomerátum anyaga, hanem annál régebben, /talán már a triászban/ keletkezett törmelékes karbonátkőzet.

További vizsgálatokat a barlangból származó kőzeteken érdemes lesz végezni.

1984 november 26.

Kraus Sándor

4763 /

Erdöhát úti - barlang

285
mB.f.

hossz-szelvény

— 280

— 275

— 270

①

②

③

④

⑤

⑥

⑦

⑧

⑨

⑩

⑪

M=1:100

0 5m

„alaprész”

Műszerek:

Freibergi geol. kompasz, kézi irányzás

Freibergi kukkantós lejtőszögmérő

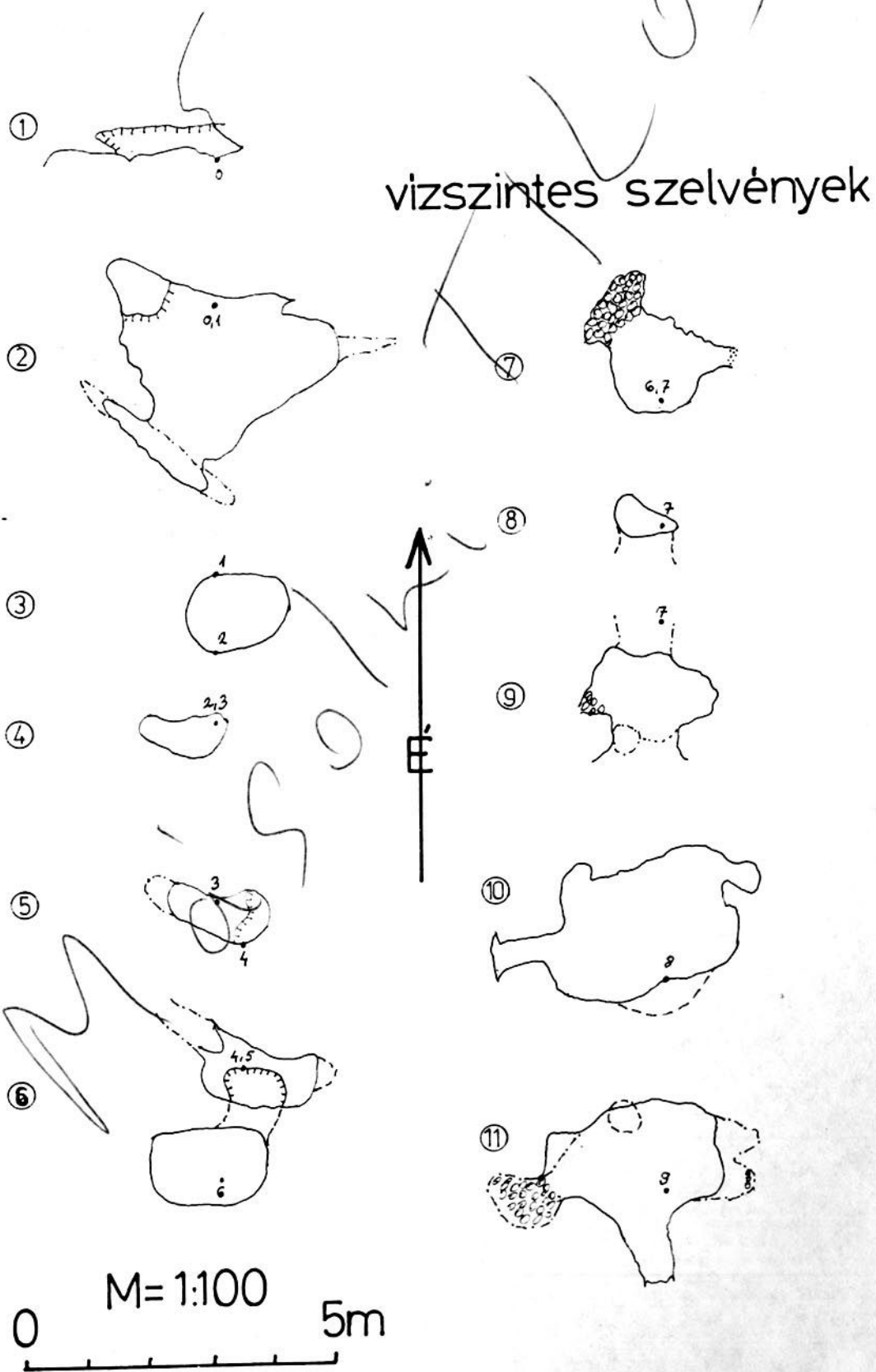
Magyar colstok /2 méteres/

Módszer: függőzés--vizzintezés

Felmérte: Kraus S. 1984 nov.

Kraus S. 1984. november 2.

4763 /
Erdöhát úti - barlang

Felmérte: Kraus S. 1984 nov.

Kraus Sándor 1985. december 3.

4763/1

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4763/1 Mátyás-hegyi-barlang

A barlang alsó részében, a tüzkvés mészköben levő gyűrődés vizsgálatát megkezdtém. Az egész Fatakneder és a Tó is gyirt kőzetben van, aminek pontos megismeréséhez még néhány mérés kell majd. A felszínen, a hegy ÉNY-i részén a földtani alapszelvényben feltárt gyűrődésnek ez valószínűleg a párja, az eocén kőzetek ezek közé vannak becsipődve.

4762/

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4762/ József-hegyi-barlang

Az íregbeszakadás után jártam a hejszinen, vázlatos felmérést csináltam a lukaoskákáról. Ennek ma már nincs jelentősége, ezért nem mellékelem. A hegyen át szerkesztett szelvényekről már volt szó. A nagy barlangban még nem jártam, mert

- a/ nem hívtak
- b/ amikor kéretszkedtem, nem engedtek
- c/ amikor végre mégis, akkor egy szabájtalanul bekötött trepniről lepottyantam, össze kellett varrni a kezemet.
- d/ azóta sem sikerült
- e/ sebaj, lesz még szőlő, lány kenyér!

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából

/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4762/ Balog Ádám úti-barlang

Gyerekkorom első igazi barlangja ez a néhányszor 10 m-es, porlott dolomitban kivájt /?/ luk volt. Első barlangtérképem is ezt ábrázolja /MELLEKELVE/, kíváncsi vagyok, hogy rendszeren feltérképezve hogy néz ki majd.

ló

-6-

Egyetemi szakdolgozatom elkészítése során az űreget befoglaló triász kőzet repedéseit is méregettem, a 153 adatot tartalmazó ábra legfeljebb azt mondja, hogy a kőzet rendkívül ősseze van törve. /MELLEKELVE/

Kialakulása őssezefügg a hévizes hatásokkal, valószínűleg a mészkövet átkovácsító miocénkori vulkanizmushoz kapcsolódó oldatok porlasztották és színezték a kőzetet sárgára és lilára. A porlott anyag részben kimállott, főleg azonban heji kitermelés során horították ki, mint kiváló súrolóport. Jelenleg a szikla és az árs, beépítetlen környezete természetvédelmi terület.

A barlang kataszteri törzslapját kitöltöttem és a KVI Barlangtani Osztájának átadtam.

(Balog Ádám úti) Kis-barlang Alaprajz

Bp. II. kerület, 4762 bg.-kataszteri egység

"Felmérte" Kraus Sándor
1968 III-ban, kezdő,
de még lelkes barlangász
korában, mérőszalaggal

Omlás

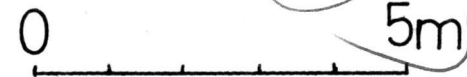
Vörös
kuszoda

Piros
omlás

Nagy-terem

Főbejárat

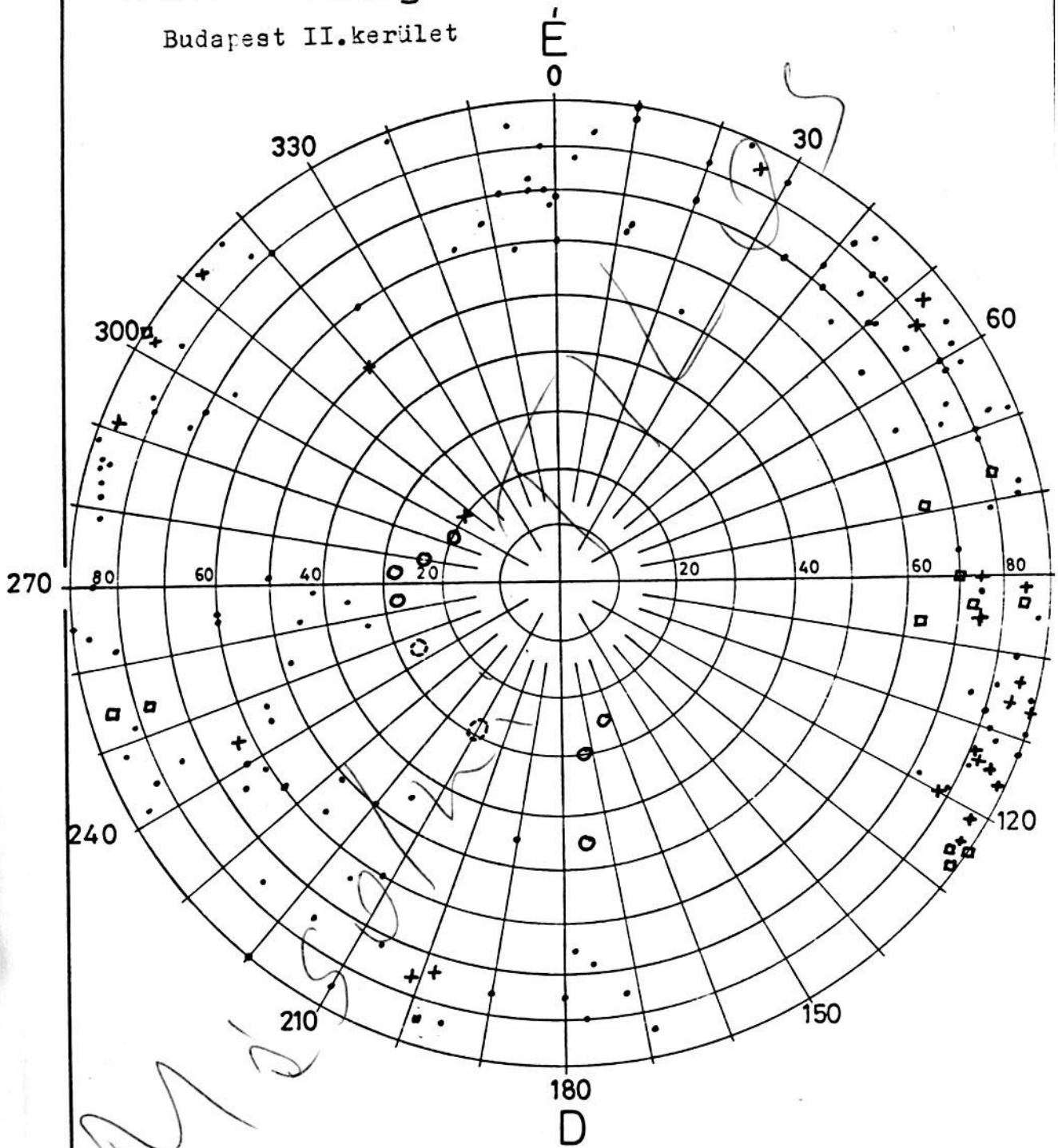
Poros
kuszoda

M=1:100

4762 / Balog Ádám úti dolomitszikla

Budapest II.kerület

Tektonikai mérések /1977 - 78/

174 adat

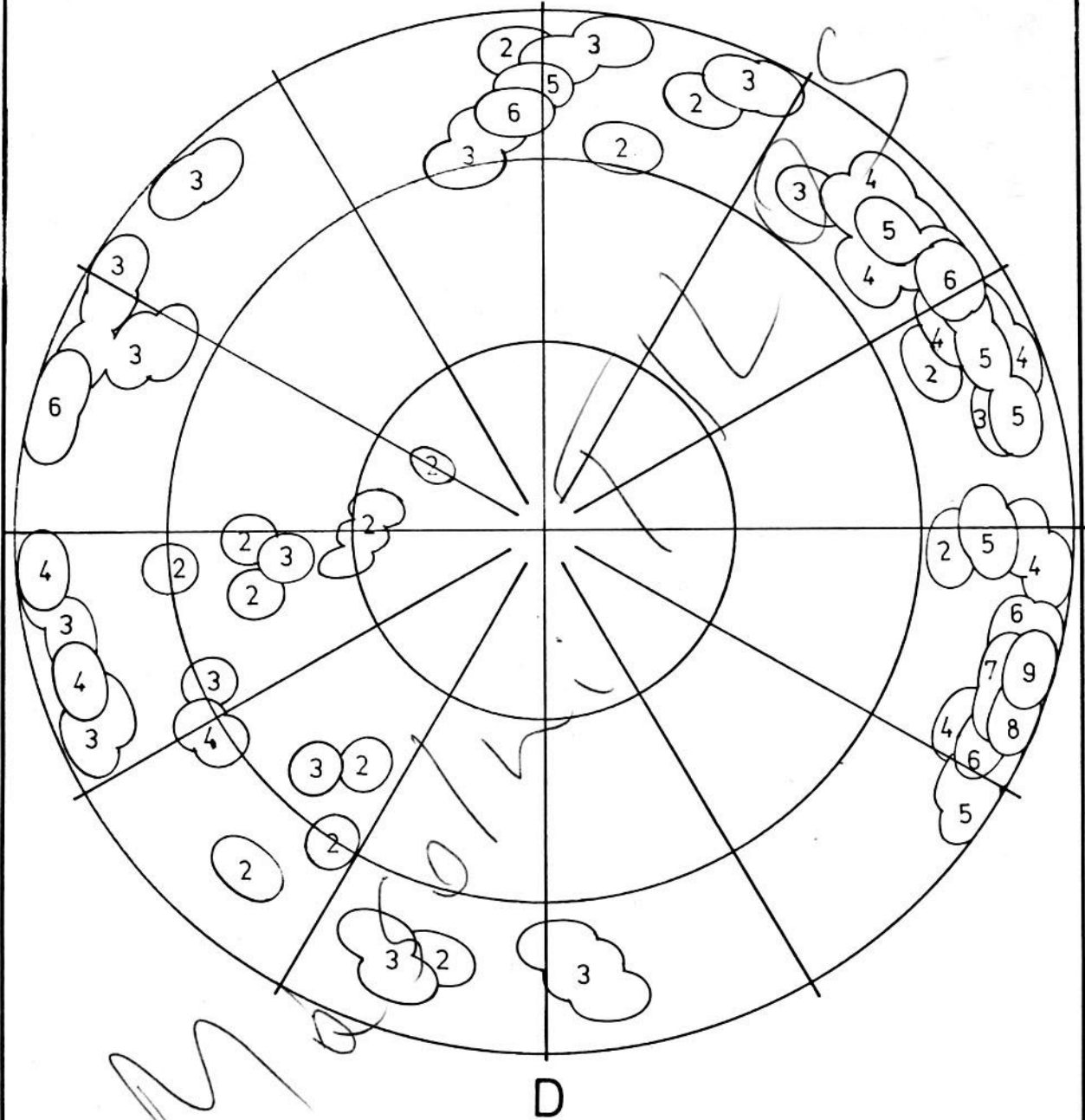
- kőzetrés/litoklázis/
- + nyílt repedés /esetleg hévizes kitöltéssel/
- réteglap
- barittelér

Kraftóka 1989 december 13.

4762 / Balog Ádám úti dolomitszikla

Budapest II.kerület

É

D

Tektonikai mérések /1977-78/

174 adat értékelése

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából

/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4762/4 Ferenc-hegyi-barlang

Az előző években végzett barlangi szintezés ellenőrzésére most a felszínen a két bejáratot mértem össze. A túlságosan nagy záróhiba miatt a barlangi szintezést el lehet dobni; újra kell csinálni.

A barlangi formakincs vizsgálatával nagy előrehaladás történt, mivel a néhány napig nálunk tartózkodó Derék Ford úr miatt több barlangos szakember lent járt a lukban. Szenthe István több fontos formát vett észre és ezekre felhívta mindannyiunk figyelmét. Később a bejárat környéki rész térképezését is elvégezte, mert a genetikai vizsgálatokhoz tisztességes térképre volt szüksége. Ebben a munkában egyik alkalommal részt vettem, így több új dolgot is láttam. Egyik hejen sok /Jenevér-/csontot tartalmazó kitöltést is leltünk, ennek min-tavétele még nem történt meg.

A barlang genetikai vizsgálata illetve az ismeretek összefoglalása és leírása a következő év/ek/ feledata lesz.

Házalaposítás közben a Törökvész út 44/b-ben egy nagy tömb forrasmészkövet fogtak. Ezen jól látszottak az egykori víz-esés nyomai is. Kriván Pál /ELTE Földtani tanszék/ megállapította, hogy a kőtömb a közeli Gárdonyi úti forrasmészkö-plató széléről csúszhatott ide, így önálló barlangtani jelentősége nincs.

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4762/3 Szenlő-hegyi-barlang

A kál-völgyi-barlang vizapadási szinlőinek vizsgálata miatt egy összehasonlító hossz-szelvényt szerkesztettem 1:500 méretarányban /MELLÉKLET/. A felszint is ábrázolva jól látszik, hogy a járatok mennyire megközelítik azt, így a kiszellőzésnek elvi akadája nem volt, bár nem tudjuk, mennyi kopott le a hegyből az üreg kialakulása, illetve a rendkívül nagymennyiségű kiválás keletkezése óta.

225°

Szemlő-hegyi-barlang — szelvényrészlet

45°

Horváth J. /1962/ alapján

230m

G

F

E

D

Barlang
utca

210

190

0 pont

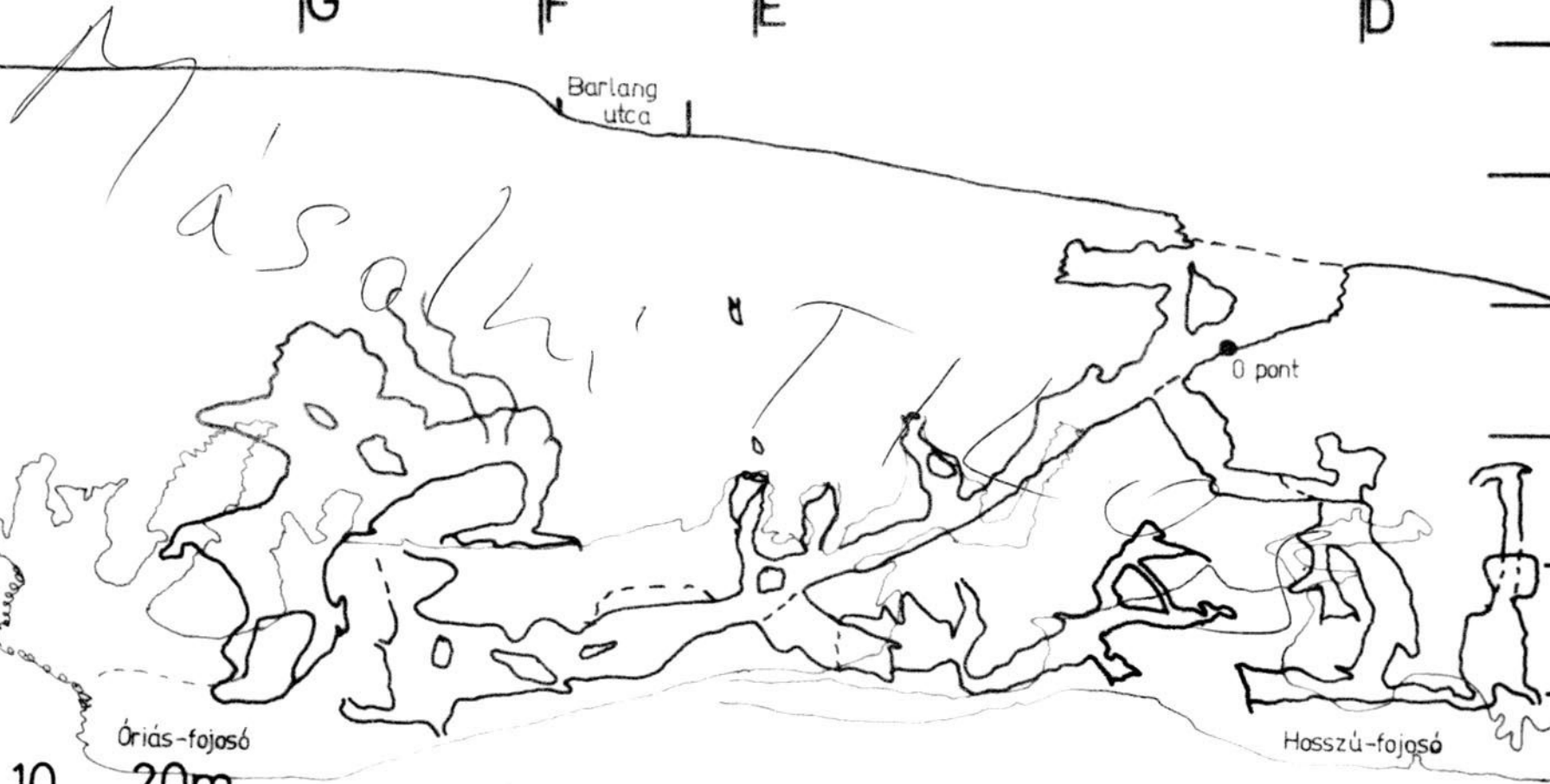
Óriás-fojosó

Hosszú-fojosó

0 10 20m

M=1:500

Készítve: 1962. november 29.

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából
/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4762/2 Pál-völgyi-barlang

A Szép-völgy -- Rózsa-dombi barlangvidék üregrendszerének vizsgálata során a barlangjáratok és a forrásmészkövek közti összefüggést is vizsgáltam. Eközben feltűnt, hogy a Tollas-terem-- Gyöngyös-fojosó kiválásaiban nagy szerepet játszó apadási szinlők /="bordásfal"/ magassága megegyezik a feltételezett forrásvidék, a Kiscelli-terasz forrásmészköveinek szintjével.

Feltételeztem, hogy a Gyöngyös--Tollas--Heliktités közti omladékhegy a felszínig harapódzott, így lehetőség volt a hosszú ideig közel azonos szinten álló melegviz párájának távozására. Ez tette lehetővé, hogy ezen a környéken nagy mennyiségű kiválás keletkezzen.

Ugyanez indokolja a vizapadási szinlők létét is. A budai barlangokban még csak itt látott formák azért jöhettek létre, mert itt a pára eltávozhatott, nem a falra csapódva csorgott vissza a tóba.

Szerkesztettem egy NY--K irányú szelvényt a Tollas-terem vonalában. Ez azt a meglepő eredményt adta, hogy a Gyűrűs-terem teteje is nagyon mélyen van a felszintől; az omlás nem valószínű, hogy a külszínig feljutott. A vastag fedőréteg anyaga márga; az üregesedés idején csak még vastagabb lehetett, így a hőszigetelés erős volt. Ez megkérdőjelezi a páralecsapódáshoz szükséges hűvösebb falak létezését. Így indokolt a Pál /és a Mátyás/ képződmény-szegénysége, de nem magyarázható a foltokban levő sok kiválás létrejötte. A kiindulási feltevést ez a szelvény tehát cáfolja, kezdhetem előlről. /A szelvény MELLEKELVE van./

Azonos léptékben elkészítettem a Szemlő-hegyi-barlang hasonló szelvényét, ahol a járatok a felszint sokkal erősebben megközelítik.

/1984 dec.4/

NY

Pál-völgyi-barlang — szelvényrészlet

K

220m

Csalit
utca

Kárpát J. /1983/ alapján
szerkesztette Kraus S.

0 10 20m

M=1:500

200

ásókutatók

180

Gyűrűs

Alba Regia

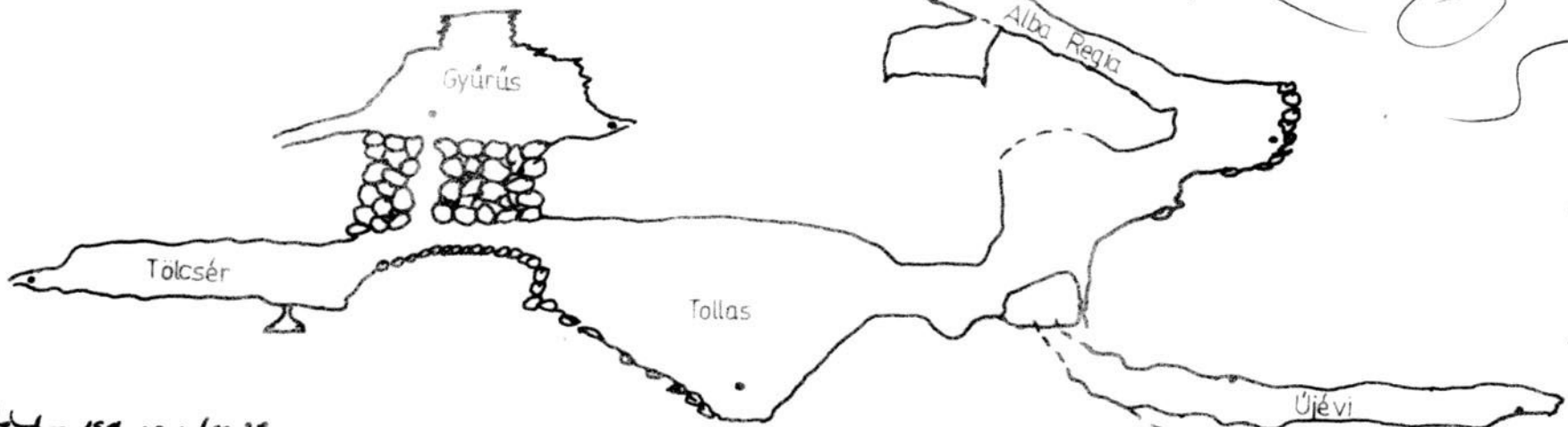
160

Tölcsér

Tollas

Újévi

Készítve 1984 november 28.

R É S Z L E T

KRAUS SÁNDOR 1984. évi Beszámolójából

/MKBT Adattár/

Az anyagról bármiféle

MÁSOLATOT KÉSZÍTENI T I L O S

4760 Rózsa-domb és környéke

Az ELTE Alkalmazott Földtani Tanszékének megbízásából összeírtam és térképen ábrázoltam az általam ismert forrásmésző előfordulások és üregek, barlangok hejét /MEL-LÉKLET/. Ez a lista nem sokban tér el a FTSK 1983. évi jelentésében leadott anyagtól.

4760/D GUGGER-HEGY -- CSATÁRKA

Határai: Görgényi út--Z jelű turistaút-- Glück út--egyenesen a rét keleti szélén a Szépvölgyi útra-- Szépvölgyi út-- Virág út-- Szépvölgyi út-- Zöldlomb út-- Csatárka út-- Törökvész út-- Görgényi út

Forrásmészki: előfordulást a területen nem ismerem

Üregek:

Guckler úti kigőzölgés

A Törökvész út felől induló sétaút erős jobb kanyarja után, kb. 300 m B.f. magasságban az út D-i oldalán erős kigőzölgés van telente, amit 1982 IV.-ben kibontottak kb. 2 m méjén. A bontásban eocén mészkőtörmelék van, ettől NY-ra kb. 30 m-rel van a triász/eocén kőzetek határa.

Miklós-kürtő / Árpád-kilátói-zsomboj/

A Gugger-hegyen levő Árpád-kilátótól É-ra kb. 100 m-rel 4 m méj, 1,5--2 m átmérőjű, szálkő aljú kürtő van eocén mészkőben. Kb. 365 mB.f. magasságban nyílik, térképezve.

/Kalcitos beszakadás/

Az Árpád-kilátótól EK felé, az országos kék út DK-i oldalán eocén mészkőben kb. 1 m méj beszakadás /?/ van kb. 360 m B.f. magasságban. Ez lehet háborúból maradt löveg-állás is, de a kőzetben egy 30-50 cm vastag kalcit-telér van.

Francia-bánya barlangja /Városterp-bg., Róka-kürtő, Rémo-bg./

A Szépvölgyi út 210 sz. háztól ÉNY-ra levő nagy kőfejtő D-i falában kb. 280 m B.f. magasságban nyílik, eocén mészkőben. Állandó, erős huzata nagyobb üregrendszer meglétét valószínűsíti. Térképezve. A kőfejtőben még több kisebb üreg van.

Pál-völgyi-kőfejtő

A Szépvölgyi út 162 sz. alatt, védett területen nyílik a Pál-völgyi-bg. és tiznél több kisebb, ezzel egykor összefüggő barlang. Nummuliteszes mészkő és márga van feltárva, de a fejtőben levő karsztkút és az egyik barlang triász kőzetbe nyúlik le. A barlangok és a kőfejtő térképezve vannak.

Csatárka úti kút

Szóbeli közlés alapján a Csatárka út--Zöldkert út /?/ sarkán egy ásott kútban bontással lejutottak egy üregbe az 1950-60-as években. Kb. 235 mB.f. magasságban, de nem azonosítható.

4760/D PASA-RÉT--TÖRÖKVÉSZ

Határai: Ördög-árok-- Battai lépcső-- Nagybányai út-- Török-
vész út-- Gábor út-- Szilágyi fasor-- Ördög-árok

Forrásmészke:

Battai út-- Nagybányai út

Wein Gy./1974/ térképe Quarter mészkövet/V. terasz/
jelöl kb.180--190 m B.f. magasságban

Majális út

Wein Gy. /1974/ térképe Quarter mészkövet /VI.terasz/ jelöl
kb. 240--250 m B.f. magasságban

Gárdonyi út

Forrásmészke kibukkanás és kőfejtő kb. 230--240 m B.f. ma-
gasságban. Legalább 5-6 m vastag.

Bimbó út-- Tüske út

Wein Gy./1974/ térképe Quarter mészkövet /IV.terasz/ jelöl
kb. 180--190 m B.f. magasságban.

Törökvész út 44/b.

Házalapozás 1984 X-XI, egy 2x5 m-es forrásmészke homlokfa-
lat tárt fel, ami valószínűleg a Gárdonyi úti előfordulás-
tól csúszott le ide, kb. 226 m B.f. szintre.

Törökvész út--Gárdonyi út

Az útrézsüben forrásmészke tömbök kb.235-240 m B.f. magasan.

Üregek:

Balog úti-barlang /Csatárka-bg., Vadkerti-sziklaüreg,
Balogh-szikla barlangja/

Balog út--Endrődi út sarkán védett területen levő triász
dolomit kibukkanásában levő, valószínűleg dolomitpor kiter-
melésével létrehozott üreg. Kb. 240 m B.f. magasságban nyi-
lik, térképezve.

Törökvészi feltételezett barlang

Irodalomból. 1956-ban /építkezés közben?/ kigőzölgés. Kb. a
Gárdonyi út--Balog út elágazásánál lehet az adatok alapján,
kb. 250 m B.f. magasságban. A területen eocén márga van.

Törökvész út-- Versegi út közti kovásodás

Házalapozás 1984 V-ban, kb. 270 m B.f. magasságban teljesen
átkovásodott eocén márgát tártak fel.

4760/D FERENC-HEGY

Határai: Csatárka út-- Zöldlomb út-- Szépvölgyi út-- Virág út-- Szépvölgyi út-- Pusztaszeri út-- Alsózöldmáli út-- Pusztaszeri út-- Törökvész út-- Csatárka út

Forrásmészke:

Zöldmáli lejtő-- Szépvölgyi út sarok

A Zöldmáli lejtő D-i szélén házalapozás közben 0,8 m vastag forrásmészke tömböket leltek 1981-83 években. /Két hejen/ Felettük 1-2 m homok /!/ majd lejtőagyag és törmelék volt. A lecsúszott tömbök itt kb. 190-195 mB.f. magasan voltak.

Törökvész út 49

A Gárdonyi lépcsővel szemben, a volt Özgida köz mellett az útrézsüben forrásmészke tömbök kb. 235-240 m B.f. magasan.

Üregek:

Ferenc-hegyi-barlang

Eocén mészkőben, de a Ny-i része tektonikus sík /?/ mentén érintkező márgában alakult ki. Bejárata kb. 260 m B.f. magasan van. Térképezve.

Ferenc-hegyi kigőzölgések

Az ismert barlangtól K-re levő tetősíkon kisebb kőfejtők-nél 6 jelentősebb kigőzölgés található, kb. 260 mB.f. magasságban, eocén mészkőben. Térképezve.

Ferenc-hegyi 1. és 2. sz. sziklaüreg

Irodalomból, terepen azonosíthatatlan.

Ferenc-hegyi 3.sz. sziklaüreg /F.h.-i-gömbfülke/

"Muraközi út 2-4 telken, a felső végén levő kőfejtőben, a Gomba út felső végénél D-re néző nagyméretű, nyitott 5x6 m-es előcsarnokból 4 m-es mellékág nyílik." /Tiltott irodalomból/ Eocén mészkő, kb. 250 m B.f. magasan.

Szemlő-hegyi-barlang

Eocén mészkőben, de néhol felnyúlik a márgába is. Bejárata a Barlang út 8 /vagy 10/ sz. telken, 0 pont 206,28 m B.f. magasságban. Térképezve, kiépitve.

Zsindej úti fülke

1981 X-ben csatornaásásánál -2,5 m mélységben /kb. 200 m B.f./ nagyobb gömbfülke teteje nyílt meg. Betemetve.

↑ 1205

4760/D FERENC-HEGY

Felsőzöldmáli út 10

Kerítésépítés közben kb. 5 m átmérőjű üreg szakadt be,
betonnal kitöltve. Kb. 195 m B.f. magasságban van.

Alsózöldmáli úti hasadék(ok)

Szilvágyi I. közlése szerint /1984 X/ házalapozások
közben több hejen lettek nyílt hasadékok, amit beton át-
hidálókkaal befedtek. Közelebbi adatokat nem mesélt.

Más

4760/E JÓZSEF-HEGY

Határai: Margit hid-- Margit út-- Rómer út-- Áldás út-- Sójom út-- Törökvész út-- Pusztaszeri út-- Alsóöldmáli út-- Pusztaszeri út-- szép völgyi út-- Duna-- Margit hid

Forrásmészke:

József-hegy

Csúcsán a kilátó alatt kb. 225 m B.f. magasságban. Alatta márga van a parkban, a kilátótól kb. 20 m-re D felé, illetve Lithotamniumos-Nummuliteszes mészkő az EK felé kb. 100 m-re levő kőfejtőben.

Apostol út

Kb. 140-150 m B.f. magasan, irodalomból.

Üregek:

József-hegyi-barlang

Józsefhegyi úton alapozás közben megnyitott üregből, kb. 220 m B.f. szintről eocén márgában indul. Lejjebb eocén mészkőbe majd állítólag triász kőzetekbe ér. Térképezve.

Maróti ház ürege

Józsefhegyi út--Áfonya út sarkán épült ház alapozása közben üreg nyitott meg 1932-33 évben. Betonnal betöltve, kb. 215 m B.f. magasságban.

Áfonya úti-barlang

Áfonya út 9. sz. telken eocén márgában levő hévizes forráskürtő. Kb. 213 m B.f. magasságban nyílik, jelenleg 18 m mélységig van kiásva. Mellette 1983-ban újabb beszakadás történt, ami kb. 3 m méj. Közelében egy hején döng a föld.

Rózsa-dombi-barlang

"Vérhalom út--Fajza út sarkán eocén mészkőben egy nagyobb és egy kisebb terem." /Túristaság és Alpinizmus, 1933/6 p.177/ Kb. 205 m B.f. magasságban.

Zsigmond téri-kőfejtő

Udvarán jelenleg sportpályák vannak, triász dolomitra eocén márga települ. A fejtő D-i szélén egy lezárt táro (?) van.

Török-forrás-barlang

Frankel út 54. ORFI pincéjében, kb. 3 m-es hosszúságban járható /úszható/ hasdék eocén márgában. /Delfin Könyv-búvár SK/

4760/E JÓZSEF-HEGY

Szikla-forrás/barlang/

Frankel út mellett eocén márgában jelentéktelen, eliszapódott üreg. /Delfin Könyvbúvár SK/

Molnár János-barlang

Frankel úton a Malom-tó mögött nyíló, főleg vizalatti üreghálózat eocén márgában és mészkőben. Térképezve, kiterjedése +67--+119 m B.f. /Delfin Könyvbúvár SK/

Lukács-fürdő V. sz. kútjának üregei

1977-79-ben fúrott kút, ami eocén márgában és mészkőben üregeket haránolt.

Másolva

4760/E RÓZSA-DOMB--RÓKUS-HEGY

Határai: Margit hid--Mártirok útja-- Retek út-- Szilágyi fasor
-- Gábor út-- Törkvész út-- Sójom út-- Áldás út-- Rómer
út-- Margit út-- Margit hid

Forrásmészke:

Rókus-hegy

Kb. 220 m B.f. magasságban, irodalomból.

Herman út-- Vasas stadion környéke

Irodalomból, a Rókus-hegyről lecsúszott /?/ tömbök.

Bimbó út--Barsi út

Kb. 160 m B.f. magasságban, parkosított területen sok
forrásmészke kibukkanás van; alatta eocén márga.

Üregesek:

Rókus-hegyi-barlang /Rókus-hegyi-zsombok/

Mák út--Tövis út /má: Mikájfi/ sarkán 4 m átmérőjű beszakadás, 6-7 m mély akna nyílt meg 1932-ben. /Túristaság és Alpinizmus 1932/10 p.263/ Kb.215 m B.f. magasságban.

Zárda úti beszakadás(ok) /má: Rómer út/

Az 50.sz. ház pincéjében és az 52.sz. ház udvarán 1920-30 közötti években. /Tilalmas irodalomból/ Kb.160 m B.f.

KRAUS SÁNDOR

A Szép-völgy -- Rózsa-domb területén levő
barlangok leírása és építésföldtani jellemzése
/Budapest II.kerület, 4760 barlangkataszteri egység/

1984 december 17.

A Szép-völgy -- Rózsa-domb területén levő
barlangok leírása és építésföldtani jellemzése
/Budapest II. kerület, 4760 barlangkataszteri egység/

A vizsgált terület üregeiről az alap-irodalom és az összefoglalás elég nehezen hozzáférhető. Legutóbbi, viszonylag teljes munka az 1984-ben megjelent Kordos L.: Magyarország barlangjai című könyvben található. Ennek alapját elsősorban a MÁFI Térképtárában lelhető Kadić O./1953/ A Kárpát-medence barlangjai című kézirat képezi. Utóbbiban a tényleges irodalom is fel van sorolva. Az azóta feltárt illetve megtalált üregekről elsősorban a MKBT -kéziratként sokszorosított - kiadványából és a területen dolgozó barlangászok elbeszéléseiből lehet ismereteket szerezni. Az itt következő anyagok több éves ezirányú gyűjtésem eredményeit és a szeméjesen végzett vizsgálatok, megfigyelések részleteit tartalmazzák.

1984 december 17.-én

Kraus Sándor
geológus

Guckler úti kigőzölgés

A Törökvész út felől induló sétaút jobb kanyarja után, kb. 300 m B.f. magasságban az út déli oldalán telente erős kigőzölgés van. Ezt 1982 IV-ben kb. 2 m mélységben kibontották. Az eocén meszkőtörmelékben a szálban álló kőzetet nem érték el. A kigőzölgés jöhet a meredek hegyoldal lejtőtörmelékéből is, bár a gödörtől Ny-ra, kb. 30 m-re levő triász/eocén közethatár hévizes üregesedés lehetőségét is megadja.

Árpád-kilátói-zsomboj

/Látó-hegyi-forraskürtő, Miklós-kürtő/

A Látó-hegyen levő Árpád-kilátótól északra kb. 100 m-távolságra van. 4 m méj, 1,5-2,0 m átmérőjű kürtő van az eocén mészkőben, kb. 365 m B.f. magasságban. Az üreg genetikája erősen kérdéses; alakja szerint hévizes forraskürtő lehetne. Ennek ellentmond az a tény, hogy szálkő-réteglappal záródó alján csak egy 10-30 cm átmérőjű, agyaggal taljasen kitöltött luk van. Mivel a triász/eocén közethatár elég közel van, az üreg jelentősége nem elhanyagolható.

/Kalcitos beszakadás/

Az Árpád-kilátótól ÉK felé, az országos kék út DK oldalán eocén mészkőben kb. 1 m méj beszakadás /?/ van, kb. 360 m B.f. magasságban. Ez lehet egy háborúból maradt löveg-állás neje is, de a kőzetben egy 30-50 cm széles kalcit-telér húzódik, ami tektonikusan létrejött hasadékot tölt ki. Hasonló teléres vonalak az ismert barlangokban is láthatók. A beméjedés telente nem szokott gőzölni.

Francia-bánya barlangja

/Látó-hegyi-barlang, Építők-barlangja, Róka-kürtő,
Városterp-barlang, Rézó-barlang/

A Szépvölgyi út 210 sz háztól ENY-ra levő nagy kőfejtőben a déli fal alján, kb. 280 m B.f. magasságban nyílik. Az eocén Discocyclinás mészkőben levő kovás hasadékok erősen ki voltak /vannak/ töltve vízi hordalékkal, amit a Szépvölgyön végigfojzó időszakos viz hordott be. Egy 3-5 cm széles és 1,2 m hosszú hasadékból állandó erős huzat jön /télen megy/. Ennek alapján is biztosra vehető, hogy a vele azonos tektonikai tömbben levő Pál-völgyi-barlanghoz hasonló járathálózat bejárati szakasza ez a barlang. Kutatása feltétlenül indokolt.

Jelenleg 54 m járathossz van térképezve /ld. MKBT térképek/ vízszintes kiterjedése 32 m, mélysége +4,0 -- -20,4m, a járatok átlagos szélessége 0,8--1,2 m.

A kőfejtő több kisebb ürege részben törmelékkel ki van töltve, de némelyikben szintén erős huzat érezhető. Ezeknek kitisztítása és vizsgálata is célszerű volna.

Pál-völgyi-kőfejtő barlangjai

A kőfejtőben Kordos L. /1984/ könyvében 12 üreget sorol fel, ennél azonban több ismert. A fejtő és a barlangok vizsgálatát a Bekey-csoport végzi, amiről Takácsné Bolner Katalin adott részletes ismertetést, ezért nekem erről felesleges beszélnem.

Csatárka úti kút

Szóbeli közlés alapján a Csatárka út-- Zöldkert út/?/ sarkán egy ásott kútban bontással lejutottak egy üregbe az 1950-60-as években. Mélysége kb. 16 m volt, borsóköves kitöltéssel a falakon. A bejárat nem azonosítható, kb. 235 m B.f. magasságban lehetett. Talán a Pál-völgyi-barlanghoz tartozó forráskürtő volt, akkor viszont nem a Zöldkert út sarkánál lehetett. A területet teljesen beépítették, "rendezték", így talán csak régi kataszteri térképek alapján lehetne azonosítani. Ha ez sikerülne, feltétlenül megkutatásra érdemes volna, mert a környéken levő barlangok a felszinközelbe szoktak érni.

Csatárka-barlang

/Vadkerti-sziklaüreg, Balog-szikla barlangja, Balog úti-
-barlang/

A Balog út-- Endrődi út sarkán, — természetvédelmi területen — triász dolomitszikla kibukkanásában levő üreg. Térképezett hosszúsága kb. 25 m, vízszintes kiterjedése 18 m, bejárata kb. 235 m B.f. magasságban van, ettől +2 és -1 m szintben hejezkedik el. A kis üreg valószínűleg mesterséges eredetű; dolomitpor fejtése közben alakították ki. Az itt levő porlott dolomit építésföldtanilag megbízhatatlan, de a környező házak már az eocén márgára illetve annak málladékára épültek. A kőzetkibukkanáson mért 174 tektonikai adat ábrázolását mellékelem.

Törökvészi feltételezett barlang

Irodalom alapján.

1956 /?/-ban kigőzölgés. A megadott pontatlan háromszögelési irányok alapján a Gárdonyi út-- Balog út sarkánál lehet, kb. 250 m B.f. magasságban. A felszínen itt eocén márga van. A Törökvész út-- Versegi út kovásodásával egy tektonikai egységben van, de ez a terület már erősen beépült, ezért azonosítására kicsi az esély.

Törökvész út-- Versegi út közti kovásodás

A terület barlang-genetikáját a mellékelt szakcikk tárgyalja. Valószínű, hogy a házalapozás közben /1934 V./ feltárt eocén márga átkovásogása is azonos feltételeket jelez a környék nagybarlangjainak kialakulásával. A kb. 270 m B.f. magasságban feltárt metasomatikus kőzettömeg alatt 10-30 m mélységben üregesedés lehet. Ezt a területet 1983-84-ben építették be többemeletes házakkal, az alapokat mindenütt a márga málladékának értelmezhető sárga agyagba rakták. Ez a kovás kőzetanyag az őt körülvevő karbonáttömegből eltérő vegyi összetétele és ebből adódó állékonysága miatt emelkedett ki. A Ferenc-hegyi-barlangtól ezt a területet a Pitypang út-- Tömörkény út vonalában húzódó zúzott /?/ tektonikai vonal választja el.

Ferenc-hegyi-barlang

/Ferenc-hegyi-aragonitbarlang/

Eocén mészkőben kialakult szövevényes járathálózat. Térképezett hosszúsága 4200 m, vízszintes kiterjedése 230 m, bejárata kb. ²⁶⁰ m B.f. magasságban van. A járatok -2 -- -25 m szinten vannak, de több hejen kb. -40 m-ig is lenyúlnak. A hasadékok szélessége 1,2--1,5 m, de sok hejen felnyúlnak a felszín közelébe is, ahol gyakran 2-4 m átmérőjű gömbfülkesorok alakultak ki. A barlang feletti rész beépítetlen, bokros-fás terület, a felszínközelbe nyúló üregek miatt építkezésre alkalmatlan. A járathálózat nyugati részén eocén márgában oldódott ki, itt sok erős felszakadás van. Nagyon valószínű, hogy a Törökvész út DNY-i oldalára is átnyúlnak a járatok, illetve hogy hasonló üregesedés van /volt/ a Törökvész út-- Gárdonyi út közti részen is.

A barlangjáratok csapásirányát bemutató tektonikai diagramot mellékelem. A barlang térképe a MKBT-ből beszerzett anyagban van.

Ferenc-hegyi kigőzölgések

A Ferenc-hegyi-barlang ismert járatait kelet felé egy -- felszíni morfológia és geofizikai vizsgálatokkal kimutatott -- zúzott kőzetöv határolja. Ez kb. a Ferenc-hegyi út aszfaltozott részének végéig tart. Innen tovább kelet felé /a Szemlő-hegyi-barlang irányába/ ismét ép eocén mészkő alkotja a bozótos-fás növényzettel borított hegytetőt.

A gerincvonal déli oldalán több kisebb --felhagyott és részben betöltődött -- régi kőfejtő van. Ezeknek részben a törmelékében, részben a szélében telente sok hejen jól felismerhető olvadási pont, kigőzölgés van. A 6 legjelentősebb térképezve van, de csak a terepen tudom azonosítani, mert a kis kőfejtők a térképen nem szerepelnek. A jellegzetes fák és sziklák még kevésbé.

A terület közettaniilag, tektonikailag és a fiatal földtani múltját tekintve teljesen azonos a Ferenc-hegyi-barlang 4 km-nyi járatrendszerét befoglaló kőzetblokkal. Ez indokolja, hogy itt is hasonló kifejlődésű és méretű üregrendszer megléte feltételezhető.

Ferenc-hegyi 1. és 2. sz. sziklaüreg

Irodalomban szerepel, terepen azonosíthatatlan.

Ferenc-hegyi 3.sz. sziklaüreg

/Ferenc-hegyi-gömbfülke/

"Muraközi út 2-4 telkén, a felső végén levő kőfejtőben, a Gomba út felső végénél délre néző nagymeretű, nyitott 5x6 méteres előcsarnokból 4 méteres mellékág nyílik." /Tiltott irodalomból, talán Kadić 1953 alapján/

Hejszini bejárás alapján eocén mészkőben látszik egy kisebb gömbfülke kitöltött nyoma, kb. 250 m B.f. magasságban. Valószínű, hogy az előző ^{képe} 1. és 2.sz. sziklaüreg / együtt a Ferenc-hegyi kigözölgésekkel kapcsolatban leírt feltételezéseimet bizonyítják, mert az ott elmondott üregrendszerrel azonos blokkban vannak.

Szemlő-hegyi-barlang

/Kadić Ottokár-barlang/

Eocén mészkőben kialakult hévizes járathálózat. Térképezett hosszúsága 2070 m, legnagyobb vízszintes kiterjedése 275 m. A térképezési 0-pont 206,28 m B.f. magasságban van, a járatok ettől + 7,5 -- -42,9 m szintben vannak. A járatok csapásirányainak tektonikai diagramját mellékelem. A barlang járatai a felszint több hejen néhány méternyire megközelítik /ld. térképszelvények/. Az idegenforgalmi célból kiépített szakaszokon közetani megfigyelésekre kényelmes lehetőség van. A mészkő rétegei DDK felé dőlnek átlag 30°-kal, a járatok a csapásirányú tektonikus repedések mentén oldódtak ki.

Zsindej úti fülke

1981 X-ben csatornaásásnál -2,5 m mélységben /kb. 200 m B.f./ nagyobb gömbfülke teteje nyílt meg. Betemetve.

Felsőzöldmáli út 10 és 12.

Kerítésépítés közben a Felsőzöldmáli út 10 sz. ház keleti szélénél üreg nyílt meg kb. 195 m B.f. magasságban. Betonral kitöltve. A 12 sz. telken néhány kisebb beszakadást építési és háztartási szeméttel betemettek. Ezek és a Zsin-

dej úti fülke is a Szemlő-hegyi-barlanggal összeköttetésben levő üregrendszer darabjai. Ez a hasadékrendszer a jelenleg ismert barlang főjárataival megegyező /volt/, de a Szépvölgy felé néző hegyoldal lepusztulása során felnyílt és erősen kitöltődött. A beszakadásokat, a barlangot és a feltételezett hasadékok vonalát ábrázoló térképet mellékelem.

Alsözölmáli úti hasadék/ok/

Szilvágyi Imre 1984 októberi közlése szerint házalapozások közben több hejen leltek nyílt hasadékot, amit beton áthidalókkal lefedtek. Közelebbi adatokat nem mesélt, ennek ellenére valószínűleg a Szemlő-hegyi-barlanghoz tartozó /távolabbi/ járatok lehettek.

József-hegyi-barlang

A barlang eocén márgában nyílik, a fő üregesedés pedig az ezalatt levő eocén mészkőben van. Állítólag néhol lenyúlik a triász karbonátokba is. Térképezve, de további adatokat nem tudok, mert a feltárást végző csoport gondosan őrzi a barlangot. /Előlem is/.

Maróti ház ürege

Mesélték, hogy az 1982-83-as építkezés során a Józsefhegyi út-- Áfonya út sarkán kb. 215 m B.f. magasságban egy több méteres üreg szakadt be. Betonnal kitöltve.

Áfonya úti-barlang

/Cserhalmi-barlang/

Áfonya út 9 sz. telken eocén márgában levő hévizes forráskürtő. Kb. 215 m B.f. magasságban nyílik, 18 m mélységig kiésva, tovább is agyag tölti ki a kürtőt. Térképezett hosszúsága 35 m, legnagyobb vízszintes kiterjedése 27 m. Mellette 1983-ban újabb beszakadás történt, ami kb. 3 m méj. Közelében egy hejen erősen döng a föld. A közeli József-hegyi-barlanggal valószínűleg genetikailag összefüggő üregrendszer egyik forráskürtője lehet. Feltárása feltétlenül indokolt és viszonylag könnyen megoldható a kürtő méjítésével.

Rózsa-dombi-barlang

"Vérhalom út-- Pajzs út sarkán eocén mészkőben egy nagyobb és egy kisebb terem." /Turistaság és Alpinizmus 1955/6 p.177/ Kb. 205 m B.f. magasságban lehetett. Hejzete^Ialapján a József-hegyi-barlang rendszeréhez tartozhat ez az üreg is.

Meloco-cementgyár műbarlangja

A Zsigmond tér melletti kőfejtő udvarán jelenleg sportpájak vannak. A triász dolomitot feltáró bányafalon jól látható az eocén márga települése a dolomitra. A fejtő déli szélén egy lezárt t^áró /?/ van, ez lehet a "műbarlang". Lezárt-sága miatt nem jártam benne. A kőfejtő felső szélének közelében van a József-hegyi-barlang, aminek alsó járatai állítólag lenyúlnak a triász kőzetekbe is. Ez a tény teszi jelentőssé ezt az üreget.

Török-forrás/barlang/

Frankel út 54. ORFI pincéjében kb. 8 m-es hosszúságban járható /illetve úszható/ hasadék van eocén márgában. /Delfin könnyűbúvár SK./

Szikla-forrás/barlang/

Frankel út mellett eocén márgában jelentéktelen, eliszapoldott üreg. /Delfin könnyűbúvár SK;/

Molnár János-barlang

Frankel úton a Malom-tó mögött nyíló, főleg vizalatti üreg-hálózat. Eocén márgában és mészkőben oldódott ki a mai források kifojo vizének hatására. Térképezett hosszúsága 414 m, vízszintes kiterjedése.... m. A térképezési 0 pont 104,0 m B.f. magasságban van, az ismert járatok +14,8 -- -36,9 m mélységig nyúlnak. A szomszédos források hasadékaival /Török- és Szikla-forrás/ valamint a Lukácsfürdő V. kútjának üregeivel együtt a budai termális vonal aktiv forrásrendszerének tagja. A pleisztocén során magasabb szinten fakadó melegforrások hasonlóak lehettek. A jelenleg azokban található sok mészkiválás /borsókő, stb./ más, jelenleg is vitatott áramlási viszonyok között keletkezett.

A hasadékok mentén mállottabb a márga, ami a Malom-tó melletti táró építése során jól látható volt. Az Üregrendszer a meredeken letörő hegyoldal alá fut be, így építés-földtanilag közvetlenül nem veszéjezteti a jóval magasabban levő épületeket. Az inaktív forrásjáratok és a ma is melegvizzel kitöltött üregek között felszín alatti összeköttetés jelenleg nyomokban sem ismert, bár bizonyosan volt. A terület forrásait és tektonikáját a VITUKI által 1968-ban kiadott Budapest hévizei című könyv tárgyalja, az ide illő 50. oldalt mellékelem.

Lukács-fürdő V. sz.kút Üregei

1977 -78-ban fúrt kút eocén márgában és mészkőben üregeket harántolt. Az erről szóló dokumentáció az Országos kutataszterben /VITUKI/ Budapest II.kerület B-48. számon szerepel. A Vizföldtani Napló a földtani szelvényt és a leírást is tartalmazza, a kéziratos anyagban ennél több található.

Rókus-hegyi-barlang

A Mák út --Tövis út sarkán 1932-ben egy 4 m átmérőjű és 6-7 m méj beszakadás történt. Magassága kb. 215 mB.f.-en volt. A Túristaság és Alpinizmus 1932/10 száma a 263. oldalon tudósít erről, de további adatokat nem sikerült felkutatnom. A beszakadás szintje és hejzete alapján eocén márgában lehetett, és a József-hegyi-barlanghoz hasonló Üregrendszer forráskürtőjeként értelmezhető.

Zárda úti beszakadás/ok/

Az 50. sz.ház pincéjében és az 52.sz. ház udvarán 1920-30 közötti években történt. /Tialmas irodalomból, valószínűleg Kadić 1953. alapján/. A beszakadás magassága kb. 160 m B.f. lehetett, a közelben levő forrásmészkő-kiválás alapján valószínűleg forráskürtő/k/ vagy felszínközeli üreg beszakadása. Jelenleg diplomata lakások és küvetségek vannak itt, ezért hejzsini megfigyelést nem végezhettem.

Mellékletek

- Balog Ádám úti dolomitszika -- tektonikai mérések
-- tektonikai mérések értékelése
- Kraus S./1982/ A Budai-hegység hévizes barlangjainak fejlődéstörténete -- Különlenyomat a Karszt és Barlangból
- Ferenc-hegyi-barlang -- a régi rész /NY/ járathosszúságainak százalékos eloszlása
-- az új rész /K/ járathosszúságainak százalékos eloszlása
-- az egész barlang járathosszúságainak százalékos eloszlása
- Szemlő-hegyi-barlang járathosszúságainak százalékos eloszlása
- Szemlő-hegyi-barlang és a környékén levő üregek térképe
- Turistaság és Alpinizmus 1933/6 p.177.
- A Lukács-fürdő területének hegyszerszerkezeti és geotermikus térképvázlata
- Turistaság és Alpinizmus 1932/10 p.263.